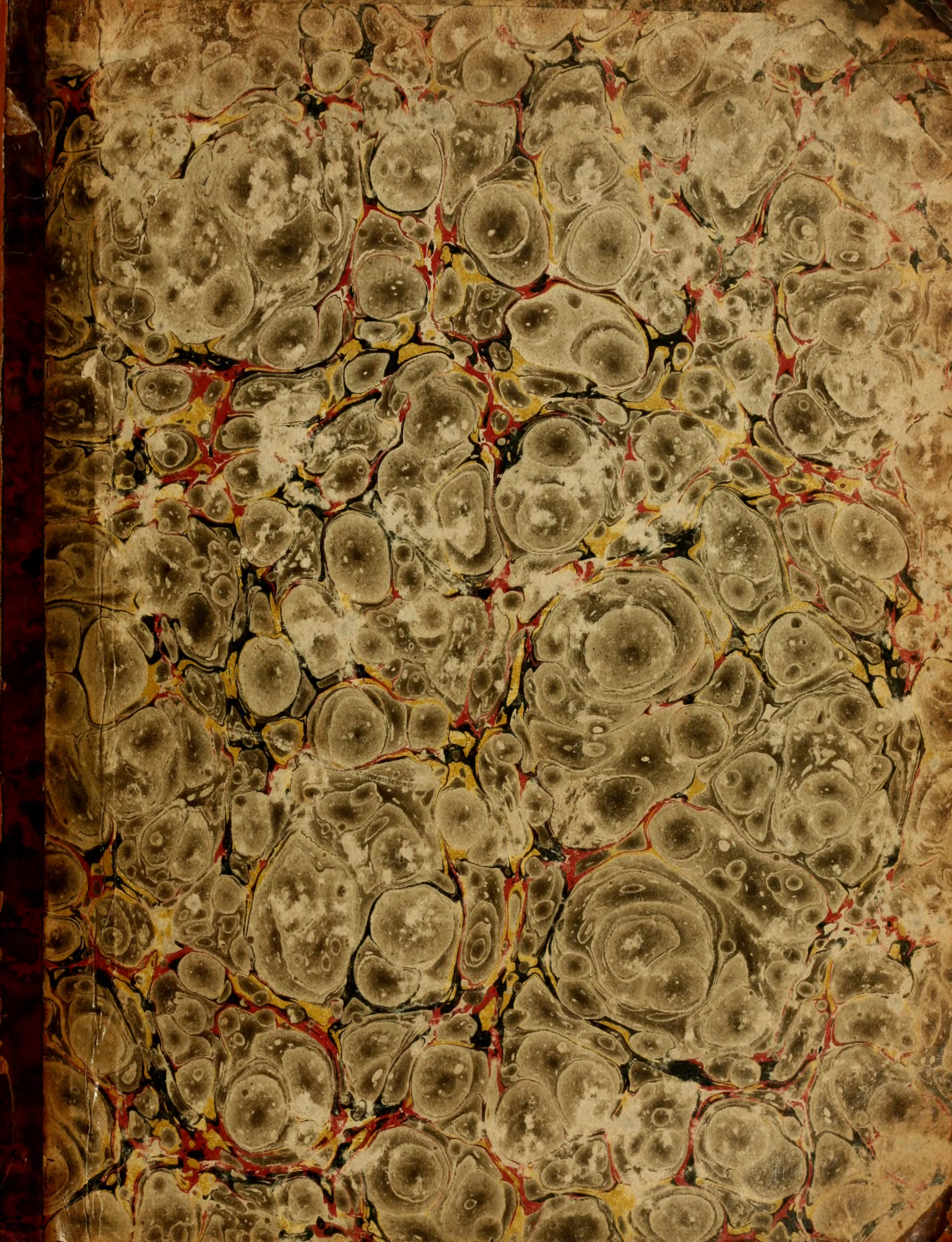
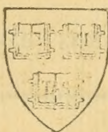

VE
RI
TAS

G. W. KNORRS

VERLUSTIGING

DER OOGEN EN VAN DEN GEEST,

OF

VERZAMELING

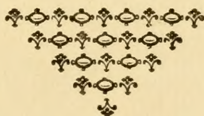
VAN ALLERLEY BEKENDE

HOORENS EN SCHULPEN,

DIE IN HAAR EIGEN KLEUREN AFGEBEELD ZYN:

VIERDE DEEL.

THANS NAGEZIEN, VERBETERD, VERVOLGD, EN MET EEN GEHEEL NIEUWE NEDERDUITSCHE BESCHRYVING UITGEGEVEN.

TE AMSTERDAM,

BY DE ERVEN VAN F. HOUTTUYN.

MDCCLXXIII.

1773

VERZAMELING
VAN ALLERLEY BEKENDE
HOORENS EN SCHULPEN
IN HAAR EIGEN KLEUREN.

VIERDE DEEL.

Eerste Plaat.

Van die Hoorens, welke men Kasketten noemt, maaken sommigen een byzonder Geslagt, waar toe dan de Bezoars betrokken worden. Linnæus plaatst ze beiden in het Geslagt der Kinkhoorens. Wy hebben van dezelven reeds verscheide Voorbeelden in dit Werk voorgesteld gezien. Op de Tweede Plaat van het Derde Deel is een zeer fraaije Gebreide Kasket afgebeeld, en op de Tiende Plaat een Geknobbelde geelagtig bont gemarmerd. De roode Kasket, die op de Negende Plaat van 't Tweede Deel voorkomt, is zodanig vertoond, dat men de Vuurigglanzende Mond Opening in 't gezigt heeft, welke eigen is aan de *Roode Geknobbelde Kasketten*, waar van alhier eene vertoond wordt, die van buiten zeer sierlyk is gemarmerd. De Grond is Roozekleur, met groote bruine Vlammen en blaauwagtige Vlakken geschakeerd: doch de Rand of Zoom en het Mondstuk, dat zig als een opgewipt Staartje vertoont, is rood, zo wel als 't grootste deel van de Knobbels, die den naam aan deeze Hoorn geeven. Het Vleesch van het Dier trekt ook naar 't Roode, en geeft een Sap, dat eene duurzaame Purperkleur verschaft. Zy vallen in Oostindie. Roode Geknobbelde Kasket TAB. I.

Tweede Plaat.

De zonderlinge benaaming van *Venus-Labaar* heeft de Doublet *Fig.* 1, om dat zy platagtig rond is en dus zeer wel gelykt naar een ronden Halsdoek, die de Vrouwlui hier te Lande plagten te draagen. Van deeze Schulpen komen 'er voor, die in 't geheel zeer sierlyk Citroengeel zyn: anderen hebben eenen Roozekleurigen zoom, gelyk deeze, en zyn dus nog veel fraajer. Zy hebben, bovendien, een schoonen Glans, als Porselein, die 'er door 't polysten aan gegeven wordt, en zyn eenigermaate doorschynende, van binnen witagtig uitgenomen aan den Rand, die aldaar veel sterker Roozekleurig is. 't Is bekend, dat zy door afslyping gemaakt worden van de St. Domingo Schulpen, hoedanig eene op de volgende Plaat is afgebeeld. Men vindt 'er van een Handbreed groot. Venus-Labaar, TAB. II. *Fig.* 1.

Onder de Tellinen of Dunschaalen behoort die van *Fig.* 2, op deeze Plaat, en mag, wegens de Kleur, den naam wel voeren van *Geele Dunschaal.* Zy schynt Geele Dunschaal. *Fig.* 2.

te behooren tot de Bacaſſan-Doubletten, doch dezelven hebben doorgaans eenig blaauw of Violet. De Grondkleur van deeze is doorſchynend wit, met geele Streepen en Banden.

Banket Hammetje. Niettegenſtaande de Ham-Doubletten een geheel ander Geſlagt uitmaaken, voert doch dit Doubletje, waar van de eene helft in *Fig.* 3. van binnen en in *Fig.* 5. van buiten vertoond wordt, wegens de Geſtalte den naam van *Banket-Hammetje.* Het is aan 't eene End zeer ſmal, aan 't andere breed en rond, gelykende dus vry wel naar een Hammetje. Ook hadt RUMPHIUS deeze Doubletten reeds aldus getyteld. Zy vallen zeer dun van Schaal, en behooren dus teregt onder de Dunſchaalen of Tellinen, die men ook wel den naam geeft van Scheefſchaalen. Van binnen zyn zy hoog Roozekleurig, met eenige witagtige Straalen; van buiten zyn zy rooder, en niet alleen geel gerand, maar ook met geele Streepen doorweven. Het Scharnier is geel. Men vindt 'er ook van dit ſlag, die geheel rood of geelagtig, en die vuil wit zyn, en eenigen hebben een Haakswyze kromme Punt.

Fig. 3, 5.

Roode Zonneſtraal. *Fig.* 4. De Doubletſchulp van *Fig.* 4, behoort tot de Zonneſtraalen, waar van in 't Eerſte Deel reeds eene Afbeelding is gegeven; doch zy verſchilt van de gewoone rood en geel Geſtraalde aanmerkelyk, zo wel als van de blaauwe en Roozekleurige, en kan ook geenszins tot de Ceylonſche Zonneſtraalen, waar van in 't laatſt van dit Vierde Deel eene vertoond zal worden, behooren. De Geſtalte doet zien, dat het insgelyks een Telline of Dunſchaal is, meeſt naar die van *Fig.* 2. gelykende. De Kleur is meeſtendeels paarſchagtig rood, met geelagtig witte Straalen, en een breeden witten Band, die langs het midden van de Schulp loopt. Waarſchynlyk zal de afkomſt ook uit Ooſtindie zyn.

DERDE PLAAT.

Admiraal. TAB. III. ** *Fig.* I. Een der voortreffelykſte ſtukken is de Toot, die men in 't midden van deeze Plaat afgebeeld ziet. Dezelve voert deswegen, al van ouds, den naam van *Admiraal*, en het is een echte Ooſtindiſche, zeer ſchoon en hoog van Kleur. De regt Kegelagtige of Tolswyze figuur van den Top, die in andere Tooten platagtiger is of een ſpits Puntje in 't midden heeft, onderſcheidt de Admiraalen. Dit heeft evenwel ook plaats in andere Tooten, gelyk in de Kaas-Tooten en die men Menniſte Tooten noemt, maar het Kenmerk der Admiraalen beſtaat bovendien in de Kleur der Oppervlakte, die geelagtig bruin is, met wat bruiner ſmalle Streepen, de Toot omringende en doorzaaid met een menigte van witte Vlakjes. Voorts heeft deeze Toot, doorgaans, drie geelagtig witte Banden, de eene aan de Punt, de andere om den Top loopende, en de derde in 't midden. Wanneer door deezen middelſten Band een bruin Snoertje loopt, dat met witte Vlakjes afgebroken is, gelyk in *Fig.* 2. op de Agtſte Plaat van 't Eerſte Deel, dan noemt men ze Opper-Admiraalen. De tegenwoordige heeft dit laatſte niet, en voert daarom ſlegts den naam van Admiraal, niettegenſtaande zy door haare geele Kleur uitmunt, en door haare witte Banden zeer verſierd wordt, gelyk zy in de witte Band ook geele Ruitjes heeft. In 't vervolg zullen wy Weſtindiſche en andere Admiraalen vertoonen.

Van dergelyke Doubletten, als die in *Fig.* 2 is afgebeeld, worden door af-

afſlyping de Venus-Labaaren, ſtraks gemeld, geformeerd, en daarom noemt men ze *Witte Venus-Labaar*; doch de gewoone naam is *St. Domingo-Schulp*, als uit de Weſtindiën afkomſtig zynde. Dergelyken vallen evenwel ook in Ooſtindie; 't welk uit RUMPHIUS blykt, dieze tot de gladde *Chamæ* betrekt, niettegenſtaande zy gerimpeld of eenigermaate gekorreld zyn. De Ribbetjes, naamlyk, die van 't Scharnier naar den Omtrek loopen, en zig Straalswyze uitſpreiden, worden van nog fyner Kringetjes kruiſlings doorsneeden, en dit doet de Schulp zig als met een Rooſterwerk bedekt vertoonen. De Kleur is geelagtig wit, en ſomtyds aan den Rand Roozekleurig, gelyk de Venus-Labaaren, voorgemeld. St. Domingo-Schulp. *Fig.* 2.

De Schulp van *Fig.* 3 ſchynt te behooren tot de Kam-Doubletten, en, om dat zy roodagtig of Roozekleurig is, zullen wy haar de *Roode Kam-Doublet* noemen. Zy is Straalswyze bezet met verheven Ribben, die overdwars van dikke Rimpels worden gekruiſt, welke zig byna als Plooijen, of als aangroeijingen van de Schaal, vertoonen. Men vindt 'er van dit ſlag ook die Aschgraauw zyn. De Schaal is niet zeer dik. Dergelyke aanzoomingen hebben mede in de gewoone *Pectunculi* of Kokhaanen plaats. Roode Kam-Doublet, *Fig.* 3.

Tot de Dunſchaalen behoort zekerlyk de Doublet van *Fig.* 4. welke ongemeen dun doch niet Scheefſchaalig is, en dus eigentlyk niet geplaatſt kan worden onder de Tellinen. Haar Kleur is aan 't Scharnier Purper, doch verder bleek geelagtig wit. Wy geeven 'er den naam van *Bleeke Dunſchaal* aan. Bleeke Dunſchaal *Fig.* 4.

De Doublet van *Fig.* 5. voert, wegens haare Tekening, den naam van *Spaanſche Mat*. 't Is bekend, dat die dikwils bruine Ruiten hebben op eenen geelagtig gladden Grond, en dit vindt men alhier. Voor 't overige is deeze Schulp, evenwydig met den Rand, ſterk geribd, en van 't Scharnier loopen breede ſtraalen naar den Omtrek toe, die de gezegde Vlakken maaken. Zy is dikſchaalig en heeft een aanmerkelyke holte, gelykende in Geſtalte veel naar de Chineeſche Speel-Doubletten. Men vindt ook nog andere zogenaamde Spaanſche Matten, die in Figuur overeenkomen met de Strik-Doubletten. Spaanſche Mat. *Fig.* 5.

VIERDE PLAAT.

Tot de Kasketten behooren ook zodanige Hoorens, als die van *Fig.* 1. op deeze Plaat, welke daar van de Geſtalte heeft, doch niet of weinig geknobbeld is, maar eenigermaate overlangs geribd of geplooid, en deswegen noemen wy ze de *Geplooide Kasket*. De Franſchen geeven 'er, wegens de fierlyke Tekening en Kleur, den naam van *Zilver-Laken* aan De Mond is wit en wederzyds getand, en bovendien met eene dikke omgekrulde Lip voorzien, welke eenige vierkante zwartagtig bruine Vlakken heeft. De Schaal is dik in ſterk, zynde overlangs vol fyne Ribbetjes en overdwars eenigermaate geplooid. Op eenen blaauwagtig witten Grond is zy zeer fierlyk bruin en geel gemarmerd. Men vindt eene byſoort, die geheel rood is of donker bruin, en waar in men byna geen Vlammen waarneemt. Dit ſlag van Kasketten heeft den Mond veel wyder dan de anderen, en dus de Lip veel verder uitgebreid. Geplooide Kasket. TAB. IV. *** *Fig.* 1.

Op de Twee-en-Twinſtigſte Plaat van het Eerſte Deel zagen wy een zeer fraay getakt *Dolphyntje* afgebeeld, dat rood van Kleur was. De Afbeel- Dolphyntje, *Fig.* 2.

ding *Fig.* 2., op de tegenwoordige Plaat, ſtelt een ongetakt Dolphyntje voor, hoedanigen men, in 't Franſch, *Lampe de Pagode* noemt. Op de Zevende Plaat zullen wy 'er veel grooter beſchouwen.

Spoortjes. *Fig.* 3, 4. De Hoorentjes van *Fig.* 3, 4. voeren den naam van *Spoortje*, in 't Franſch *Eperon*. Men kan de reden van die benaaming ligtelyk bevroeden; dewyl de Geſtalte naar het Radje van een Spoor gelykt. Sommigen brengen ze tot de Zonnehoorens t' huis, of verwarren de een met de andere. Men wordt 'er aanmerkelyke verſcheidenheden in gewaar.

Getand Tolletje. *Fig.* 5. 't Gene wy zo even gezegd hebben is ook eenigermaate toepaſſelyk op het Hoorentje van *Fig.* 5, dat wy een *Getand Tolletje* noemen: 't welk dit byzonders heeft, dat daar de Tandjes gewoonlyk aan den bovenſten Rand der Gieren zitten, dezelven hier den onderſten bekleeden.

Vyfde Plaat.

Links Topſlakje. Tab. V. *** *Fig.* 1. Dat 'er onder de Hoorens ſommigen voorkomen, die men *Linkſe* noemt, is bekend, en de reden van die benaaming hebben wy in 't Eerſte Deel, bladz. 24, ten opzigt van *Fig.* 5. Plaat 16, reeds verklaard. Meeſt echter ontmoet men zulks onder de Rivier-Hoorens, en wel onder de Topſlakken, waar van een zeer fraaije aldaar vertoond is. Dit kleine *Topſlakje*, dat ook links is, heeft de Schaal dun, en is overlangs met bruin gegolfd, wordende de Golven hier en daar van witte Streepjes doorſneeden.

Baſterd-Lampje. *Fig.* 2, 3. Uit Weſtindie worden ons zekere Hoorens toegebragt, die in Geſtalte en Grootte veel naar de Karkallen, een ſoort van Land-Slakhoorens, in Duitſchland bekend, gelyken, en geelagtig bruin van kleur zyn. Men noemt dezelven, in vergelyking met de echte Ooſtindiſche Lampjes, van dergelyke figuur, *Baſterd-Lampjes*. De Oppervlakte is een weinig ruuw op 't gevoel en de Mond blaauwagtig wit. Die, welke men aan de Kuſt van Chili *Bulgados*, en op de Kanariſche Eilanden *Burgaos* tytelt, ſchynen naar deeze te gelyken, of zullen mooglyk de zelfden zyn. Zodanig een is in *Fig.* 2. op deeze Plaat, van boven, en in *Fig.* 3. van onderen vertoond.

Rood-Mond. *Fig.* 4. Het Hoorentje van *Fig.* 4. komt in Geſtalte vry wel met de Rudolphuſſen of Metaalhoorens overeen; doch valt weinig grooter dan deeze Afbeelding. Het is, door Linnæus, mede tot de Kinkhoorens t' huis gebragt. Volgens Rumphius zou men het tot de Pimpeltjes moeten betrekken. De Schaal is graauw met witte Vlakken. Het heeft geen Knobbels op de Ribben, maar langs dezelven loopen zwarte Bandjes, die Orangekleurig afgebroken zyn. Wegens de Kleur van de Opening geeven wy hetzelve den naam van *Roodmond*.

Rooſter-Hooren. *Fig.* 5. De Geſtalte en wyde Mond-Opening zou het Hoorentje van *Fig.* 5. veeleer tot de Purperhoorens doen betrekken, maar de Oppervlakte geeft 'er den naam van *Rooſter-Hooren* aan, en het wordt ook t' huis gebragt tot de Kinkhoorens, in 't Franſch *Buccin Grillé*. Dergelyke vallen 'er aan de Kuſten van Europa en van Afrika, ja zelfs aan de Kaap der goede Hope.

Ex Museo Viri Summe Venerabilis Dn. A. M. Schadeloock Past. & Antist. Capituli ad Spirit. S. Scholarumque ibidem Inspectoris.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Val. Bischoff sculps.

1 Lucina Nigrina

3. Tellina Rostrata

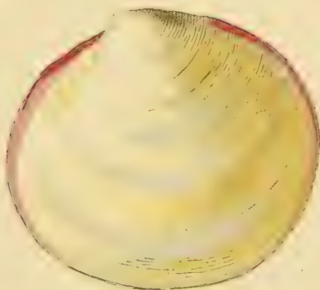
2

3

1

4

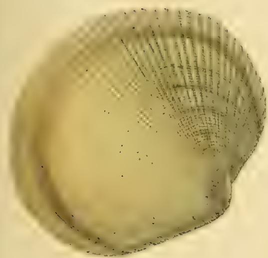
5

Ex Museo Excell. D. P. L. St. Mülleri, Doct. & Prof. Phil. & Hist. Nat. ord. Erlang.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Val. Bischoff sculpsit.

2

3

1

4

5

Ex Museo Mülleriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sculpsit.*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

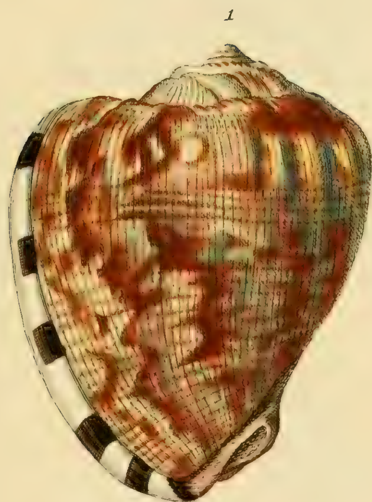
2

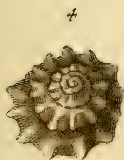
3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Paul. Küffner sculpsit.

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Val. Bischoff sculpsit.

ZESDE PLAAT.

De Geſtalte van de Hooren, die het midden van deeze Plaat verſiert, is aanmerkelyk van die der Vierde Plaat verſchillende, en veel Eyvormiger: des men dezelve niet tot de Kasketten betrekt, maar 'er den naam aan geeft van *Geplekte Bezoar.* Wy hebben, op de Agtſte Plaat van 't Derde Deel, een Gebandeerde en een Ruitswys' gevlakte Bezoar vertoond, en by die gelegenheid geſproken van de Hoorens van deezen naam, die zeer verſchillende getekend zyn en ſomtyds dubbeld gezoomd. In allen, evenwel, zweemt de Geſtalte meer of min naar de Steenen, die men Bezoars noemt; doch men vindt 'er, die als een middelſlag zyn, tuſſchen dezelven en de Kasketten, zo dat die onderſcheiding op Schroeven ſtaat. Deeze heeft haare Oppervlakte overdwars geribd en overlangs geſtreept: de Kleur is Purperagtig met ronde bruine Plekjes: aan den Top bleekrood, gelyk ook het binnenſte van den Zoom, die omgeſlagen is, en niet zo zeer met Vlakken als met zwarte Streepjes getekend. Deeze Bezoar heeft in 't geheel geen Knobbels. De Mond is roodagtig en wederzyds getand, even als in de Geplooide Kasket voorſchreeven. Geplekte Bezoar. TAB. VI. ***. *Fig.* 1.

Met de Spoortjes, van Plaat 4, komt de Hooren van *Fig.* 2., op deeze Plaat, taamelyk overeen, doch is veel grooter, en verheft haaren Top ook meer, op de wyze der Langleevende Tollen. Haare ver uitſteekende Punten, die ſtraalswyze aan den onderſten Rand zyn, doen 'er ſommigen ook wel den naam aan geeven van Zonnehooren; doch het onderſcheid zal in 't vervolg blyken, wanneer wy de regte Zonnehooren zullen voorſtellen. Spoor. *Fig.* 2.

Gelyk de voorgaande, in de Rangſchikking, wegens de ronde Opening onder de Maanhoorens geplaatſt worden, zo betrekt men die van *Fig.* 3, 4., om even de zelfde reden, onder de Halvemaan Hoorens of Nerieten. De Mond, naamelyk, is als een Halve Maan, gelyk in *Fig.* 3. blykt; 't welk plaats heeft in de zogenaamde Eijerdoiren, tot welken deeze behoort. Wy hebben 'er, in 't Tweede en Derde Deel, verſcheidene afgebeeld gezien, waar van deeze, ten aanzien der Geſtalte, verſchilt, doordien zy den Top rondagtig uitpuilende heeft, en daarom noemen wy ze *Getepelde Eijerdoijer*, en ſommigen ook wel *Geſtrekte*, alzo zy veel langwerpiger dan de anderen is. Zy heeft de Mond-Opening wit, met eene ingedrukte holligheid in de Zoom; doch de uitwendige Oppervlakte is bruin geel of Leverkleurig, de afkomſt uit Ooſtindië. Getepel. de Eijerdoijer. *Fig.* 3, 4.

Het Hoorentje van *Fig.* 5., zou men een *gerimpeld Kasketje* kunnen noemen, om dat het allermeeſt naar de Kasketten gelykt; doch de Rimpels overdwars onderſcheiden het genoegzaam. Ook is de Kleur Aſchgraauw, met geele of geelagtig bruine Stipjes. De Rimpels hebben nog dit byzonders, dat zy als uitgeſneeden of geſalbalaad zig vertoonen. Gerimpeld Kasketje. *Fig.* 5.

ZEVENDE PLAAT.

Verſcheide fraaye en niet zeer gemeene Stukken worden op deeze Plaat vertoond. *Fig.* 1., in 't midden, ſtelt een zeer aartig *Spoortje* voor, dat, behalve de Gegranuleerd

Spoortje. TAB. VII. *** Fig. 1. de Punten aan den Omtrek, naby en rondom den Top met kleine Knobbeltjes of Korreltjes bezet, en dus, als 't ware, *gegranuleerd* is met kleine Paareltjes. De Kleur van 't zelve is roodagtig en de Opening heeft een Zilverglans, doch de gedagte Paareltjes ſtaan in een zwarte Kring, 't welke dezelven nog meer doet uitmunten.

Gepaarlemoerde Dolphyns Fig. 2, 3. Onder de Hoorens, die men Dolphynen of Dolphyntjes noemt, is eene aanmerkelyke verſchillendheid, waar van wy reeds op bladz. 34., in 't Eerſte Deel, geſproken hebben. Die, welke aldaar is afgebeeld, noemt men, en zy is het waarlyk, eene Getakte, en in vergelyking met dezelve voeren die van *Fig.* 2, 3., op deeze Zevende Plaat, den naam van *Ongetakte Dolphynen.* De eene is nog aanmerkelyk van de andere verſchillende. Die van *Fig.* 2. heeft in 't geheel geen Takken; die van *Fig.* 3. heeft eenige naar Takken gelykende Punten. In beiden is de ruuwe Huid afgeſleepen, waar door het Paarlemoer zig met eenigen weerſchyn van paarſch en groen vertoont. Men vindt 'er van dit ſlag, die byna zo ſterk paarſch zyn, als de Getakte Dolphyn, op Plaat XXII, van 't Eerſte Deel, voorgemeld. De Mond-opening is Natuurlyk Paarlemoer.

Platte Eijerdoijer. Fig. 4, 5. De Hooren van *Fig.* 4 en 5., is door haare platheid aanmerkelyk verſchillende van de Eijerdoijers, en inzonderheid ook van de Getepelde, op de naaſtvoorgaande Plaat; des wy ze noemen *Platte Eijerdoijer.* Zy valt wat grooter dan de gewoone Eijerdoijers gemeenlyk zyn, en de Kleur is meeſtal bleek graauwagtig geel van boven, van onderen wit of witagtig, gelyk in *Fig.* 4., hebbende een indrukking aan de zyde van den Mond. In *Fig.* 5. vertoont zig de gedraaide Top, en daar zyn ook de aanzoomingen van de Schaal zigtbaar.

AGTSTE PLAAT.

Geribde Dolphyn. TAB. VIII. *** Fig. 1. Op 't midden van deeze Plaat komt de Afbeelding voor van eene Dolphyn, gelyk 'er op de voorgaande zyn voorgeſteld, doch deeze heeft nog zynen Natuurlyken Rok, en de Kleur is roodagtig bruin. Hier ziet men, hoe dat dezelve niet alleen ſterk Geribd is; weshalven wy deeze *Geribde Dolphyn* noemen, maar ook geknobbeld, en dat zy dus maar in meer of min van de anderen verſchilt. Deeze zyn het, daar men in 't Franſch den naam van *Lampe de Pagode* aan geeft. Zy komen, zo wel als de Getakte, uit Ooſtindië. De Opening is volmaakt rond en daarom telt men ze onder de Maanhoorens.

Gerimpelde Tulband. Fig. 2. Op de Twintigſte Plaat van het Derde Deel zagen wy een Geknobbelde; hier is eene *Gerimpelde Tulband* afgebeeld, die tevens groen is van Kleur, en eenigermaate afgeſleepen, zo dat zig ook het Paarlemoer van de Schaal vertoont. Over alle de Gieren loopen Rimpelagtige Ribbetjes heen, die zig als Straalen naar den Omtrek uitſpreiden. Deeze Hoorens behooren tot het zelfde Geſlagt.

Haanekam-Schulp. Fig. 3. De Haanekam Doubletten, waar van wy in 't vervolg ſpreeken zullen, beſtaan uit twee helften of op elkander ſluitende Schulpen, waar van de onderſte veel minder getand is, en vlakker dan de bovenſte. Zodanig eene *Haanekam-Schulp* wordt hier, in *Fig.* 3., vertoond.

Tot

Tot de Getepelde, die men ook *Gestrekte Eijerdoijers* noemt, welke op de Zesde Plaat vertoond zyn, behoort ook deeze van *Fig.* 4., verschillende van dezelven meest in grootte, en, doordien zy wat donkerer is van Kleur, aan den Top helder geel. Men vindt ook Witte van deezen aart, die dan den naam voeren van Eijerschaalen; welken wy in 't vervolg zullen vertoonen. Gestrekte Eijer-Doijer. *Fig.* 4.

Van de binnenzyde wordt, in *Fig.* 5., de helft vertoond van zulk eene Doublet, als men gewoon is 't *Gevlerkte Vogeltje* te noemen. Men betrektze tot het Geslagt der Mosselen, en geeft 'er ook wel den naam van Vogel-Doublet aan; gelyk wy in 't vervolg, by het vertoonen van de beide helften, nader zullen aanwyzen. Van binnen is de Oppervlakte, gelyk men hier ziet, uit den blaauwen witagtig. De reden der benaaming blykt uit de Gestalte. Men vindt ze overvloedig in de Middellandsche Zee, doch dergelyke komen ook uit Oostindië. 't Gevlerkte Vogeltje. *Fig.* 5.

NEGENDE PLAAT.

De *Figuuren* 1 en 2, op deeze Plaat, vertoonen een *Gestraalde Patelle.* Van haaren Top, naamelyk, komen ronde en zeer dikke Ribben af, die zig tot in den Omtrek uitspreiden, en dezelve als getand maaken. Naby den Rand wordt men, dwars over de Ribben heen, een Ring gewaar, die aan den Rand evenwydig is en donkerer dan de Oppervlakte, welke een geelagtig bruine Kleur heeft. Aan den Top is deeze Patelle als gebronst. De binnenzyde, in *Fig.* 2. overtreft in schoonheid de andere, doordien zy zig als gepaarlemoerd vertoont, met verscheiden witagtige Ringen, die uitgehold zyn. De Schaal is, naar de grootte, zeer dun en ligt. Gestraalde Patelle. TAB. IX. *** *Fig.* 1, 2.

De vier overigen van deeze Plaat behooren tot de Porseleinhoorens. *Fig.* 3. noemen wy *Mooren-Buikje*, om eene ligt begrypelyke reden; hoewel anderen, volgens RUMPHIUS, de zodanigen *Kleine Slangekoppen* tytelen. Zy gelyken, 't is waar, eenigermaate naar de groote Hoorens van dien naam, hebbende ook de bovenzyde eenigzins scherp gerugd, en zyn zeer dik van Schaal. Binnen een donker bruinen breeden dikken Rand, die aan de Enden blaauwagtig is, vertoonen zig een menigte van witte Stipjes op eenen helder bruinen Grond. Mooren-Buikje. *Fig.* 3.

Onder de kleine soorten van Porseleinhoorens zyn eenigen die den naam van *Kauris* voeren, om dat zy op sommige plaatsen van Afrika, of ook in Oostindie, voor Geld gaan. Deeze, van *Fig.* 4, verschilt echter van de zogenaamde Guineesche Munt, welke op de Vierentwintigste Plaat van dit Deel is afgebeeld; doordien zy den Omtrek niet knobbelig heeft. Het binnenste, rond verhevene gedeelte is eenigzins blaauwagtig: weshalven sommigen haar *Blaauwe Kauris* noemen, doch die naam heeft meer betrekking tot de gene, welke op de Zestiende Plaat zal voorkomen. Kauris. *Fig.* 4.

Wegens de Kleur, die als tusschen wit, geel en bleek rood speelt, voert die van *Fig.* 5. den naam van *Isabelle.* Zy is dun van Schaal, met het Lyf rondagtig lang en smal, aan de Enden stompe Punten hebbende van Oranje kleur. Isabelle. *Fig.* 5.

Het volgende Hoorentje, van *Fig.* 6, is minder langwerpig en breeder van Lyf, met de Rug meer verheven of scherper toeloopende. Het gelykt wel eenig- Kakkerlak. *Fig.* 6.

eenigzins naar die, welken men Mazelen noemt, doch deeze zyn van een andere Geſtalte. De twee zwartagtig bruine Vlakken, aan het eene End, die zig als Oogen vertoonen, en de Spikkels op de Rug, hebben RUMPHIUS aan dergelyken den naam van *Kakkerlak* doen geeven. Alle deeze Porſeleinhoorentjes vallen in Ooſtindië.

TIENDE PLAAT.

Winkelhaak-Doublet. TAB. X.*** *Fig.* 1, 2. Onder de raarſte Doubletten mag met reden geteld worden de gene die men *Winkelhaak* noemt. Deeze benaaming heeft haare afkomſt van de Geſtalte, welke dezelve naar een Winkelhaak doet gelyken. In ſommigen is die gelykenis vry groot; dewyl zy den Arm byna zo lang hebben als het Lighaam: maar in anderen, gelyk in die van deeze Afbeeldingen, *Fig.* 1 en 2, is de Arm zeer kort, en, indien 'er geen andere Kenmerken waren, zou men dit Stuk naauwlyks voor een Winkelhaak aanzien. Het Scharnier, naamelyk, is byzonder, wegens eene menigte van Tandjes, naaſt malkander, in ieder helft zynde, en in *Fig.* 1. zigtbaar. Hier vertoont zig ook de ondiepe blaauw Paarlemoeragtige holte, waar in de Viſch zyn verblyf heeft, ſtrekkende zig tot aan het zwarte van de Punt uit, daar de Schulpen vlak op elkander ſluiten. De buitenzyde, die nog ruuw en zeer oneffen is, vertoont zig in *Fig.* 2, met een bruinagtig toſſe Kleur. Door het afſchraapen van de Bladertjes kan men ze gelyk maaken, en dan wordt zy, of zwart of paarſchkleurig; ja, alles daar afgehaald zynde, Paarlemoer. Dit zullen wy in 't vervolg, in eene andere Winkelhaak, beſchouwen.

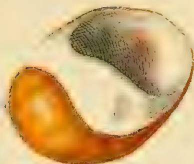
Getakte Haanekam-Doublet. *Fig.* 3, 4, 5. De zogenaamde Haanekam-Doubletten behooren, om dat zy een Tandeloos Scharnier hebben, volgens LINNÆUS onder de Moſſelen; daar zy echter weinig naar gelyken. Anderen, evenwel, brengenze, met en benevens de Winkelhaak-Doubletten, tot het Geſlacht der Oeſteren t'huis. Haar algemeene Kenmerk is, dat zy zekere Ribben hebben, welken den Rand zodanig getand maaken, dat die eenigermaate zweemt naar de Kam van een Haan. Bovendien hebben eenigen nog veele Takswyze Punten en worden deswegen *Getakte Haanekammen* geheten. Van dien aart zyn de Stukken, in *Fig.* 3, 4, 5. op deeze Plaat, voorgeſteld. De twee eerſten beelden de bovenſte helft af, van zodanig een Haanekam-Doublet, en de laatſte Figuur de onderſte helft, zeer veel overeenkomſt hebbende met die Haanekam-Schulp, van de Agtſte Plaat, hier voor. In *Fig.* 3, ziet men de gedagte helft, met zyne Takken, van boven: in *Fig*, 4. van ter zyde, waar door zig tevens de holte openbaart. In de onderſte helft, *Fig* 5, zyn alleenlyk de Plooijen zigtbaar, welke de Tanden maaken, die, zig met de Tanden van de bovenſte helft ſamenvoegende, de Haanekam formeeren De Kleur is bruinagtig vaal rood van buiten, als zy wel ſchoon gemaakt zyn, en van binnen geelagtig, ſomtyds aan de Randen zwart. Van de Franſchen wordt deeze Doublet *Oreille de Cochon*, dat is Varkens-Oor, getyteld. Men vindt 'er dikwils aan malkander gegroeid, hoedanigen wy in 't vervolg zullen vertoonen. De afkomſt is uit Ooſt- en Weſtindie.

ELF-

2

3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit.

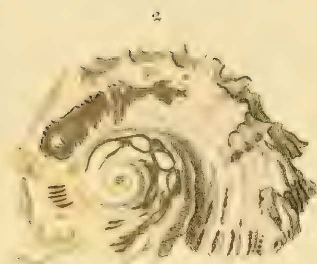
J. A. Joninger sculps.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2

4

1

5

3

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *J. A. Joninger sculps.*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2

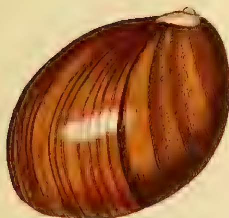
3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sculps.*

1. [illegible] [illegible]

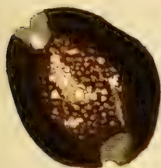
2. Sylphes [illegible] [illegible]

4. Sylphes [illegible]

Sylphes [illegible]

6. Sylphes [illegible]

3

1

4

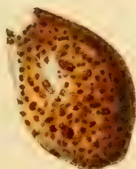
2

5

6

Ex Museo Mülleriano & Sommeriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit.

Val. Bischoff sculp.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Andr. Hoffer sculps.

ELFDE PLAAT.

Op de Tweede Plaat van het Eerſte Deel zyn Papieren Nautiluſſen vertoond. Breed
Dus noemt men, wegens de dunte van de Schaal, Hoorens, die in geſtalte gekielde Nautilus.
overeenkomen met de gewoone of Dikſchaalige Nautiluſſen. Onder dezelve zyn TAB.
ſommigen ſmal gekield, die men deswegen Smal Gekielde noemt, waar van XI.*** Fig. 1.
een ſchoon Exemplaar het midden van die Plaat verſiert: ſommigen breed gekield, die men dus ook wel *Breedruggen* noemt. Van deeze *Breed Gekielde* is in *Fig.* 2, een klein Exemplaartje op die Plaat medegedeeld. Hier ziet men een grooter van deezen aart, op welks Schaal de Ribben zig duidelyk openbaaren, die krom naar den Omtrek loopen, alwaar deeze Nautiluſſen, zo wel als de Smal Gekielde, haakswyze Puntjes hebben, die niet tegen elkander over ſtaan. Zodanigen, die zeer wyd gaapen, en dus niet alleen een ſoort van Ooren hebben, maar in welken de Top een zeer blykbaare kromte inwaards maakt, worden, deswegen, in 't Franſch wel *le Perroquet* geheten. Van het Dier, dat de Papieren Nautiluſſen bewoont, is in 't Eerſte Deel, bladz. 3, geſproken.

De Penhoorentjes van *Fig.* 2 en 3, behooren tot de genen, die men *Baſterd* Monniken.
Biſſchops-Myters of *Monniken* noemt. Van dergelyken hebben wy reeds op de Fig. 2, 3.
Derde en Vierde Plaat, in 't Tweede Deel, de voorbeelden gezien. Deeze vallen van veelerley Kleur en gedaante. Die van *Fig.* 2 is in 't ronde als met een Snoer omtoogen en aartig bruin gevlamd, hebbende ook een breeden bruinen Band en een witten Mond. Die van *Fig.* 3 heeft de Grondkleur uit rood en wit gemengeld. De Oppervlakte is in de langte en overdwars zodanig uitgegroefd, dat zy zig even als een fyn Rooſterwerk vertoond. Voorts heeft zy Ruitswyze bruine Vlakjes, op gelyke afſtanden geplaatſt, die haar nog meer verſieren.

Die van *Fig.* 4, ook tot de Penhoorens behoorende, munt niet zo zeer door Staaten-
haare fyne Ribbetjes uit, welke haar in de langte doorloopen, als wegens de Vlag Pen.
hemelſchblaauwe en roode Banden, weshalve men haar *Staaten Vlag-Pen* Fig. 4.
noemt. De laatſten beſtaan uit ſtippen, als kleine Korreltjes, gelyk Kettingen van Kraaltjes, op dubbele ryën, en hierom geeft men 'er ook wel den naam van *Paternoſter* aan.

Bruin geribd Pennetje. *Fig.* 5. Het Hoorentje van *Fig.* 5, hoe zeer, in grootte en geſtalte, naar de Baſterd-Wenteltrapjes gelykende, verſchilt doch van dezelven te veel, om daar mede vermengd te worden: des wy het maar een *Bruin geribd Pennetje* noemen. Uit de Afbeelding kan men genoegzaam van de Geſtalte oordeelen.

Twaalfde Plaat.

Wyzer. Tab. XII. *** *Fig.* 1. De Hooren, die het midden van deeze Plaat beſlaat, is een fraay ſtuk. Men noemt haar een *Wyzer*, om dat zy aan haaren Lip of Vleugel een uitſteekende Punt heeft, welke naar een wyzende Vinger gelykt. De Geſtalte maakt haar van de Kemphaantjes, welke iets dergelyks hebben, ongemeen verſchillende: 't welk blyken zal, wanneer men de Afbeelding Plaat 15. Fig. 1, 2, in 't Tweede Deel naziet. Beiden behooren zy tot de genen, die Rumphius *Pugiles*, dat is Schermers of Kampvegters, tytelt. Deeze Wyzer heeft de Schaal geel met bruin gevlakt en met wit doormengd. De buitenſte Gier is geribd, en heeft aan den bovenſten Rand dikke Punten; zynde de Lip zeer dun en aan de Tip als Geutswyze uitgehold. Van binnen is de Opening geelagtig. Men vindt 'er, die twee Vleugels boven elkander hebben: men vindt 'er die bruin gelipt zyn en Vleeſchkleurig. Somtyds ontbreekt de gedagte Vinger, en dan worden zy ook nog wel Wyzers of Wyzertjes genoemd.

Bonte Manteltjes. *Fig.* 2, 3. Onder de Ooſtindiſche Manteltjes komen 'er voor, die in geſtalte en tekening zeer aartig zyn. Dat van *Fig.* 2. heeft een hoogroode Kleur en is fyn geribd, doch maar met één Oor of Oorlap aan 't Scharnier voorzien. Men betrekt het niettemin tot de *Bonte Manteltjes*, zo wel als dat van *Fig.* 3, het welk twee gelyke Ooren heeft, zeer breed en dik geſtraald is en weezentlyk bont, door groote roode en zwarte Vlakken op een witten Grond. Dit is aanmerkelyk, doordien de Straalen van binnen zig dubbeld vertoonen. Beide deeze Manteltjes zyn niet zeer Buikig; doch het laatſte inzonderheid is ongemeen plat.

Speculatie-Hoorentjes. *Fig.* 4, 5. Onder het Speculatie-Goed zyn Hoorentjes, die, naauwkeurig beſchouwd zynde, zig ongemeen fraay voordoen. Dat van *Fig.* 4. zou men een *Gebandeerd Kasketje* kunnen noemen, dewyl het eenigermaate de geſtalte van een Kasket of Stormhoed heeft, zynde tuſſchen het bruine met bleekere Banden, die gee-

geele Knobbeltjes voeren, zeer fraay getekend. Dat van *Fig.* 5. behoort tot de *Voluutjes*, om dat het eenige Plooijen aan de Spil heeft, hier niet zigtbaar. De Oppervlakte is in fyne Ribbetjes verdeeld, roodagtig met geele Vlammen. *Zy* komen beiden ook uit Ooftindie.

Dertiende Plaat.

Schoon de Porfeleinhoorens in Geftalte veel overeenkomft hebben, verfchil- Gebulte len zy doch in veelerley opzigten. Men heeft 'er die egaal langwerpig rond Tyger-Hooren. zyn, en dus veel naar een Ey gelyken, gelyk de Witte: men heeft 'er die ron- Tab. der zyn, gelyk de Getygerde Kliphoorens ook wel de *Tyger* of Tygerhooren XIII. ***. genaamd, waar van de Afbeelding op de Zes-en-twintigfte Plaat, in 't Eerfte *Fig.* 1. Deel, gegeven is. Onder deeze Getygerde, nu, is wederom en aanmerkelyk verfchil. Men vindt 'er die wit en die bruin getygerd zyn, ook wel *Tygervellen* genaamd, tot welke laatften die van de Afbeelding *Fig.* 1, op de tegenwoordige Plaat, behoort: doch dezelve is van de anderen nog aanmerkelyk onderfcheiden door de bultigheid van haare Rug. Ik noemze derhalve *Gebulte Tygerhooren.* Haare Grondkleur is groenagtig bruin, met donkere ronde Vlakken, die zig als Druppels vertoonen. *Zy* heeft de Schaal zeer dik en zwaar.

Indien men een byzonder Geflagt van de Spillen maakte, zo zou de Hooren, Babylonfe Tooren. die in *Fig.* 2 voorkomt, buiten twyfel tot dezelven, en niet tot de Pennen te betrekken zyn. Ik weet ook niet dat iemand ze daar toe betrekt, dan die de *Fig.* 2. Spillen onder de Pennen (*Strombi*) rekenen. Gemeenlyk brengt men haar, thans, met de Spillen, tot het Geflagt der Kinkhoorens (*Buccina*) t'huis. Zy verfchilt van alle anderen door zekere Keep of Infnyding aan den Mond, die in deeze Figuur zeer fraay aangeweezen is, en tot een byzonder Kenmerk ftrekt van de *Babylonfe Toorens*, welken naam men aan deeze Hooren geeft, om dat haare Spits zeer lang is en als uit verfcheiden Tranfen, boven elkander, beftaat; niet wegens de vierkante zwarte Vlakken, die als Venftertjes zig vertoonen zouden, gelyk fommigen willen. Wie heeft ons gezegd, dat 'er aan den eigentlyken Tooren van Babel Venfteren zyn geweeft? Hier zyn de Vlakken bruin: men vindtze in fommigen ook rood geelagtig, en eenigen van deeze Hoorens zyn byna geheel zwart.

Gegranuleerde Graauwe Toot. *Fig.* 3. Sommige willen deeze Toot *Grauwe Monnik* geheeten hebben, doch, die by RUMPHIUS dus genoemd worden, zyn van een andere Geſtalte. De witte Korreltjes als Paarlen, aan 't dunſte end, verſieren haar aanmerkelyk. Zy heeft twee graauwe Banden, en is daar tuſſchen vuil geel, aan den Top eenigermaate gekarteld.

Gepolyſt Lampje. *Fig.* 4. Op de Vyfde Plaat van dit Vierde Deel is een Baſterd-Lampje, van boven en van onderen, in zyne Natuurlyke Huid en Kleur vertoond; doch door 't afhaalen en polyſten krygen dezelven een zo ongemeen ſchoonen luiſter, als men in *Fig.* 4, op deeze Plaat, getragt heeft af te ſchetzen. De Kleur, naamelyk, wordt dus purper of violet, met een ſterken Glans.

Koraal-Manteltje. *Fig.* 5. Het *Koraal-Manteltje*, in *Fig.* 5 vertoond, is van de Koraal-Doubletten aanmerkelyk verſchillende, doordien het de Ooren ongelyk heeft, even als veele Mantel-Schulpen. Het is niet minder ſierlyk, hebbende breede Ribben, die met fyne Streepjes in de langte uitgegroefd zyn, en met verheven Knobbeltjes voorzien. Door het roode ſpeelt een geele Kleur, het welk deeze Doubletjes zeer doet uitmunten.

VEERTIENDE PLAAT.

Gedoornde Paardevoet. TAB. XIV. ***. *Fig.* 1. Van de Paardevoets-Doubletten is op de Twee-en-twintigſte Plaat, in het Eerſte Deel, de Afbeelding gegeven, en ſchoon in die Figuuren juiſt de reden dier benaaming niet blykt, kan menze doch uit de beſchryving wel begrypen, en zy zal op de Negende Plaat van het Zesde Deel nader voorkomen. Nagenoeg de zelfde Vertooning openbaart zig ook aan het Scharnier van de hier, in *Fig.* 1, afgebeelde Doublet, die ſterk getakt is en gedoornd, wordende deswegen *Gedoornde Paardevoet* getyteld, en byna geheel wit van Kleur. In 't vervolg van dit Werk zullen wy dezelve, op een bruinen Grond, zeer duidelyk voorſtellen, en doen blyken, waar in zy uitwendig van de Lazarusklappen verſchilt. Tuſſchen de Ribben is de Schaal als geſtipt met kleine Holletjes en dus Sagrynagtig, van binnen wit, effen en glad.

Ronde Baſterd-Ark. *Fig.* 2. In 't Eerſte Deel, Plaat 24, is een *Baſterd-Ark* vertoond, en aldaar geſproken van de reden der benaaming. De fraaije Doublet van *Fig.* 2, kan ook daar

daar toe betrokken worden, hoewel zy veel korter, dikker en ronder is, en veel trekt naar de Hart-Doubletten. Haare groote kromme Punten, ter wederzyde van de Scharnier, doen ze naar de Zotskappen zweemen. Men geeft 'er, in 't Fransch, den naam aan van *le Cœur d'Homme en volute*, of een Menschen Hart met Krullen. DARGENVILLE noemt haar *la Corbeille* of de Korf, zo wegens de gekartelde Ribbetjes, als wegens de Ooren, die zy heeft. De Schaal is Vleeschkleurig wit.

Wat eigentlyk de Aardbey-Doubletten zyn, en de reden van die benaaming, is op de Negen-en-twintigste Plaat van het Tweede Deel gebleeken. Behalve deeze zyn 'er anderen, die men ook *Aardbey-Doubletten* noemt, hoewel zy eenigermaate in Gestalte verschillen; gelyk die van *Fig.* 3, op deeze Plaat, welke ronder is, en dit byzonders heeft, dat haare Schaal een weinig gaapt; even als dit ook plaats heeft in die van *Fig.* 5, welke bleeker en kleinder is. Zy behooren beiden tot het Geslagt der Hart-Doubletten. Aardbey-Doubletten. *Fig.* 3, 5.

Daar de zo even gemelden geribd zyn, is die van *Fig.* 4 geheel effen en plat, wordende, wegens haare half doorschynende geele Kleur, niet oneigen, *Abrikoos-Doublet* genoemd. In zeker opzigt gelyken deeze wel naar de St. Domingo Schulpen, waar van de Venus-Labaaren, door afslyping, gemaakt worden; maar de ruuwe Schulpen van deezen aart beschouwende, dan ontdekt men ligt, dat het anderen zyn. Ook verschilt de Kleur in de gepolysten aanmerkelyk, en het Scharnier, dat ééntandig is, betrektze tot een ander Geslagt. Van binnen zyn zy met een witten Korst begroeid, en zekere uitstekjes, by 't Scharnier, maaken haar niet volkomen rond. Men vindtze by de gewoone Autheuren niet afgebeeld of beschreeven. Abrikoos-Doublet. *Fig.* 4.

VYFTIENDE PLAAT.

In 't Eerste Deel, Plaat IV, zyn twee gemeene Mosselen vertoond, die door afhaaling van de Schors, en door 't polysten, schoon Violetkleurig geworden waren. Deeze Vyftiende Plaat stelt ons vyfderley uitheemsche Mosselen, van verschillende en zeer schoone Kleuren, voor, wier Gestalte ook wel duidelyk van de Europischen onderscheiden is.

Die van *Fig.* 1, 2, zyn *Guineesche Mosselen*, dat is, zy komen van de Kust Guineesche Mosselen. TAB. XV. *Fig.* 1, 2.

van Guinee in Afrika. Ruuw zynde wordt men niets gewaar van den ſchoonen in 't blaauw, purper en bruin ſpeelende Glans, dien zy door 't polyſten bekomen. De een valt wel wat donkerer dan de andere en verſchilt ook naar de valling van het Licht. Haare platheid en breedte onderſcheidtze genoegzaam van de onzen, die ook aan de regter zyde uitgehold en deeze in tegendeel wat bultig zyn; 't welk blykt, wanneer men de Schulpen nevens elkander legt.

Papoes-Moſſel. *Fig.* 3. De Moſſel-Doublet van *Fig.* 3, heeft eene regt tegenſtrydige Geſtalte. Deeze valt hooger en ſmaller dan de Europiſchen, en heeft aan de buitenzyde een uitpuilende kant, welke platagtig is. Ruuw zynde is deeze Moſſel ook met een graauwe Korſt overtoogen, doch wordt mede zeer glanzig door 't polyſten, en is dan, op een Paarlemoeragtigen Grond, fierlyk bruinrood geſtraald. Men noemtze *Papoes-Moſſel*, als van het Land der Papoes-Indiaanen afkomſtig zynde.

Magellaanſche Moſſel. *Fig.* 4. *Fig.* 4 vertoont een *Magellaanſche Moſſel*, hoedanigen, van veelerley ſoort, in de Zuidelyke deelen van Amerika voorkomen. Wy zullen 'er in 't vervolg zien, die geribd, en ook effen, ſchoon blaauw zyn; naamelyk op de 30ſte Plaat van dit en op de 25ſte van 't volgende Deel. Deeze, van *Fig.* 4, hebben wederom een aanmerkelyk verſchil met de gemelden. Zy vallen niet alleen grooter en langer, maar ook dikker van Schaal en bultiger, zo dat zy aan 't ſmalſte End byna rond zyn. Legt men de Schulpen nevens elkander, dan wyken de Punten ver van elkander af. De Kleur praalt met allerley weerſchyn, van rood, geel, groen, blaauw, paarſch en violet, gelyk men in de Afbeelding getragt heeft uit te drukken.

Algerynſe. *Fig.* 5. In ſchoonheid evenwel overtreffen, die men *Algerynſche* noemt, alle de voorgaande. Deeze, naamelyk, hebben het allerheerlykſte groen, dat men beſchouwen kan, hetwelke onder de Conchyliën zo zeldzaam is: waar tuſſchen hier en daar, met Banden en Streepen, eene Goudkleur legt. Deeze beide Kleuren verſchieten niet door 't Licht, maar houden ſtand, en maaken dus de fraaiheid van deeze Moſſelen onverbeeldelyk. De Schulpen zyn taamelyk breed en plat, en loopen aan de binnenzyde byna volkomen regt. De inwendige Oppervlakte is Paarlemoeragtig, met Geel aan 't breedſte end.

ZES-

2

3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad. nat. pinxit. *Andr. Hoffer sculps.*

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Yellow [illegible] [illegible]

Ex Museo Mülleriano.

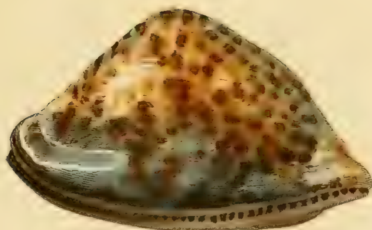
J. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sculps.*

3

1

4

5

Ex Museo Excell. D. I. H. Sommeri, I. V. D. et Nob. im, med. a Consil.

I. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sculps.*

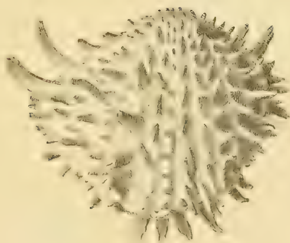
2

3

1

4

5

Ex Museo Sommeriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Paul. Küffner sculpsit.*

1 [illegible] [illegible]

2 [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

4 [illegible] [illegible]
[illegible]

5 [illegible] [illegible]
[illegible]

P. IV. XV.***

Ex Museo Sommeriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Andr. Hoffer sculps.*

ZESTIENDE PLAAT.

De *Voethoorens* worden van ſommigen met de Gebrade Peeren verward, Voet-
doch deeze Afbeelding met die, welke in het Tweede Deel, Pl. 7. fig. 2, 3, hooren.
voorkomen, vergelykende, zal men 'er een aanmerkelyk en zeer kenbaar on- TAB. XVI. ***
derſcheid in gewaar worden. Beiden, niettemin, worden zy van veelen tot *Fig.* 1.
de Kinkhoorens t'huis gebragt; maar de Gebrade Peeren zyn van eene rondagtige geſtalte, en de Voethoorens, in tegendeel, volmaakt driehoekig. De Mond, die als het vlakke van den Voet nederlegt, maakt een der zyden uit, van welker kanten de twee andere zyden afkomen, die zig boven vereenigen, en aldaar een verhevene Rug formeeren. De geheele Schaal is ſamengeſteld uit zeer verhevene dwarſe Ribben, tuſſchen welken zig verſcheide Rimpels vertoonen. Deeze Ribben zyn, in de langte van de Hooren, bezet met ryën van Knobbeltjes, waar van de grootſten zig bevinden op den Rand van de eerſte winding, loopende de middelſte derzelven, op de Rug, in een ſtompe Punt uit. De volgende winding heeft een opſtaande zoom, als een Kam met drie Punten, midden op de Rug. De geheele Hooren is van eene bruinroode Kleur, doch de Knobbels daar de Ribben, op de zyd-Vleugels, en in de gedagte Kam, uitloopen, zyn wit. De langwerpige Mond-Opening is ook wit. Zy heeft een breeden zoom, en loopt uit in een Geutswyzen Bek, die de Staart genoemd wordt van de Hooren. De Schaal is zeer dik en grof. Men vindt van deeze Voethoorens die veel naar 't bruine: men vindt 'er die naar 't geele trekken. Ook zyn 'er die minder van de Gebraden Peeren verſchillen dan de tegenwoordigen. Zelden komen zy veel grooter dan deeze voor.

Onder de kleine Porſeleintjes vindt men 'er, die by uitſtek fraay zyn. Zo- Piſſebed-
danig één is dat van *Fig.* 2, op deeze Plaat, hetwelke van de Franſchen *Cloporte*, je.
dat is Piſſebed, genoemd wordt. Het is ſierlyk glanzig bruin van Kleur, met *Fig.* 2.
verheven witte ſtippen, als Zandkorreltjes, en heeft den Mond roodagtig.

Het kleine Hoorentje van *Fig.* 3. behoort tot de Voluuten, en men kan het, Bedelaar-
volgens ſommigen, *Bedelaartje* heeten. Het heeft de Schaal dik en met bruine tje.
Banden gedekt op eenen Sneeuw-witten Grond. *Fig.* 3.

Blaauw-Rug. *Fig.* 4. Aan deeze Kauris kan men den naam van *Blaauwrug* geeven, mids wel aanmerkende, dat die Kleur haar niet Natuurlyk is. Wy hebben, in Fig. 4, op de Negende Plaat van dit Deel, deeze Kauris gezien, zo als zy overkomt, doch, dewyl zy dikwils wel wat blaauwagtig valt, weet men 'er, door konſt, een zo onnatuurlyk paarſch blaauwe Rug aan te geeven, laatende den Rand witagtig blyven. De geele Ring, die om de Rug loopt, is hier, gelyk men ziet, donker blaauw.

Blaauw Tootje. *Fig.* 5. In de volgende Afbeelding komt een Gegranuleerd Tootje voor, waar aan men, op de zelfde manier, een blaauwe Kleur verſchaft heeft. Alleenlyk heeft de Rand, met zyne Puntjes of Tandjes, die dit Tootje kroonen, zyne Kleur behouden.

Zeventiende Plaat.

Geele Harte-Toot. Tab. XVII.*** *Fig.* 1. Op de Vyftiende Plaat van het Eerſte Deel zagen wy de Afbeelding van de gewoone Harte-Toot en de reden der benaaming. De zwartagtige zyn thans gemeen, doch men heeft ook *Geele Harte-Tooten*, die eene zeldzaamheid uitmaaken, en, van aanmerkelyke grootte zynde, zeer ge-eſtimeerd worden. Zodanig eene is de Toot van *Fig.* 1, op 't midden van deeze Plaat, die het geel met eenen bruinen glans of eenigermaate Oranjekleurig heeft. Van de gewoone bruine Harte-Tooten weet men door Konſt ook Geelen te fabriceeren; doch dit bedrog is aan het verſchil van Kleur gemakkelyk te ontdekken.

Geel Hoorn Slangetje. *Fig.* 2. Op bladz. 43. van het Eerſte Deel ſpraken wy omſtandig van de Wormbuisjes of Wormpypen, by gelegenheid van eene witte Wormbuis, die aldaar vertoond werdt. Vervolgens zagen wy, op de Dertiende Plaat van het Tweede Deel, een bruin Wormbuisje, dat men een *Hoornſlangetje* noemt. Hier komt een geel Wormbuisje voor, van dien zelfden aart, doch op eene verſchillende manier gedraaid. Of dit, nu, toe te ſchryven zy aan den aart van het Dier, dat deeze Schaalagtige Buizen vormt, dan aan de gelegenheid, of aan beiden, is inderdaad niet gemakkelyk te beſliſſen. 't Is waar, dat deeze Wormpypen van eenerley ſoort van Dieren ſchynen bewoond te worden, doch even

even 't zelfde heeft in veele Hoorens plaats, wier verſchillende geſtalte men doch niet toevallig zal oordeelen. En, wanneer deeze Dieren, door Ouderdom, zo dik en groot moeſten worden, als de genen, door welken de zogenaamde Oſſe-Darmen gefabriceerd worden, dan zouden zy in de voorige Pypjes niet kunnen blyven, maar geheel nieuwe moeten maaken. Ik geloof, derhalve, dat Wormbuisjes, die eene geheel verſchillende geſtalte hebben, gelyk deeze, met een aartig Kegelswys puntje aan 't end, wel van een dergelyk, doch niet van 't zelfde Dier geformeerd worden, als de Hoenderdarmen en anderen, die ſlegts gekrinkeld, of als de Zandpypen, die byna regt zyn, enz.

In *Fig.* 3 en 4 ziet men de Afbeelding der Schaal van een Zee-Dier, het welke de *Zee-Piſſebed*, of *Oscabrion* genoemd wordt. Het behoort tot het Geſlagt der *Chitons* van LINNÆUS. Daar zyn 'er ook, die het *Walviſch Luisje* noemen, doch deze benaaming is zeer oneigen. Anderen geeven 'er, wegens de Schuitswyze geſtalte, den naam van *Zee-Bootje* aan; doch dit heeft wederom, dewyl het verhevene de Rug uitmaakt, weinig eigenſchap. Deeze Rug vertoont zig in *Fig.* 3, en de holte, welke het Dier bevat heeft, in *Fig.* 4. De geheele Schaal is uit agt ſtukken ſamengeſteld, die, als breede Hoepels gebogen, met hunne Enden zeer konſtig ſluiten in een dikken Zoom, welke den Rand uitmaakt. Voor 't overige ſchuiven zy ſlegts over elkander heen, en dit maakt dat de Schaal zig gemakkelyk in de langte omkrommen kan. Op die manier is ook dezelve van boven buigzaam. De zelfſtandigheid gelykt naar Schildpad: de Kleur is van buiten graauw, doch van binnen ſchoon blaauwagtig groen. Het Dier, dat 'er in huisveſt, heeft de gedaante van een Slak, en ſchynt, even als de Schildpadden, aan de Schaal gehecht te zyn. Men vindt deeze Zee-Piſſebedden in Weſtindie en aan de Franſche Kuſt. Somtyds komen zy, in langte en breedte, wel eens zo groot als de hier afgebeelde voor.

Zee-Piſſebed. *Fig.* 3, 4.

Tot het Geſlagt der Zee-Ooren, waar van verſcheidene in dit Werk afgebeeld zyn, behooren ook de *Oorſtelpjes*, die men insgelyks *Melknapjes* noemt. Deeze hebben de Draaijen aan den Top vry wat zigtbaarer, en de holligheid dieper dan de Zee-Ooren, met welken zy anders in geſtalte taamelyk overeenkomen, doch zy hebben geene Gaten aan den Rand. Men kanze als een middelſlag tuſſchen de Nerieten en Zee-Ooren aanmerken. Gemeenlyk vallen zy witagtig, doch ook ſomtyds geelagtig vaal van buiten, gelyk deeze, die echter

Oorſtelpje. *Fig.* 5.

ter van de gewoone Oorſtelpjes, welke wy in 't vervolg vertoonen zullen, wat ſchynt te verſchillen.

Geſtippeld Boontje. *Fig.* 6. Dit Hoorntje, onder het Speculatie-Goed voorkomende, is niet onaartig. Het heeft de Oppervlakte overlangs geribd, en overdwars met ryen van kleine zwarte of bruine Stipjes bezet. De Kleur is blaauwagtig geel. Het behoort tot de Voluuten, volgens de ſchikking van LINNÆUS, om dat het aan den Spil vier Plooijen heeft, en voert by hem den naam van *Voluta Faba*, dat is Boontje of Geſtippeld Boontje.

Ryſtkorrels. *Fig.* 7. Tot de kleine Porſelein-Hoorens behoort ook het Hoorentje van *Fig.* 7, 't welke men *Ryſtkorrels* noemt, om dat het op de Oppervlakte geheel bezet is met uitpuilende Korreltjes, die geelagtig zyn op eenen witten Grond. Het Hoorentje van *Fig.* 2, op de voorgaande Plaat, dat bruin is met witte pukkeltjes, wordt ook wel tot de Ryſtkorrels betrokken: maar de eigentlyke, als deeze, hebben langs de Rug een diepe Groef, en de Mond is niet alleen met Tandjes, gelyk in de anderen, maar ook overdwars geribd; welke Ribben, daar de Korreltjes op ſtaan, in de Rug verdwynen. Ook loopt de Sleuf der Mond-opening aan beide Enden zeer wyd uit, en vertoont zig als een gaapende Bek, gelyk de Afbeelding zeer duidelyk voorſtelt.

AGTTIENDE PLAAT.

Paarlemoer-Schulp. TAB. XVIII. *Fig.* 1. Op de Vyfentwintigſte Plaat van het Tweede Deel zyn echte Paarlſchulpen, zo Ooſt- als Weſt-Indiſche, vertoond: op deeze komt, in *Fig.* 1, een *Paarlemoer-Schulp* voor. De buitenſte zyde van dezelve is ruuw, en beſtaat uit over elkander leggende Schubswyze Plaatjes, vuil graauw van kleur, even als dit in de Paarl-Oeſters plaats heeft, doch die hebben het Paarlemoer veel dunner, terwyl men het in deeze zo dik aantreft, dat 'er Pennetjes, Vorkjes en andere Snuiſteryen van gemaakt kunnen worden. Ook vallen deeze Schulpen wel een voet over 't kruis. In zodanigen, die RUMPHIUS Ambonſe Tafelborden noemt, vindt men, zo hy aanmerkt,

gee-

geene Paarlen; doch in eenige kleinere komen, aan de Molukkifche Eilanden, Paarlen voor. De teeling der Paarlen hangt meer af van de gefteltheid der Lugt en van de Legplaats, dan van den aart der Schulpen. Alle die van Paarlemoer zyn, gelyk deeze, kunnen Paarlen voortbrengen; gelyk menze dus vindt in Poolfe Zadels, Moffelen en Ham-Doubletten: doch in die Schulpen, welke den naam voeren van de Moeder te zyn der Paarlen, komen zy zelden voor; niettegenftaande de ftoffe tot derzelver voortbrenging niet ontbreekt. De Schaal van deeze is van binnen uit zig zelf fchoon glanzig en kan van buiten ook heerlyk gepaarlemoerd worden. Tot verfcheide Werkftukken zyn zy dus bekwaam. Men begrypt ligt, dat hier flegts de eene helft vertoond wordt, tegen welke de andere als een Doublet aanfluit, zynde daar mede famengevoegd aan de Scharnierzyde, welke zig als regt afgefneeden vertoont. Dit heeft deeze Doublet met de Paarlfchulpen gemeen, en om de zonderlinge fcheeve gedaante, daar door veroorzaakt, noemt men ze in 't Franfch wel *Oreille de Chien*, dat is Honds-Oor. D'ARGENVILLE zegt, dat men 'er, wegens de gefprenkelde vertooning der graauwe Oppervlakte, den naam aan geeft van *la Pintade*, als in dit opzigt de kleur der Hoenderen van dien naam nabootzende. Zy komen uit Ooft-Indie.

De *Transparant* of Engelfche Zadel, welke hier in *Fig.* 2 afgebeeld voorkomt, fchiet in fraaiheid veel te kort by die van Plaat XXIV. in 't Tweede Deel, alwaar dezelve met eene fchoonen glans van Kleuren praalt. Deeze, waar in zig de aanmerkelyke verfchillenheid van de voorgaande, ten opzigt van 't Scharnier en van den omtrek, vertoont, is dof en vlakkig van kleur. Men heeft ze alleen hier in Afbeelding gebragt, wegens zekere Zeegewaffen, *Koraalmoffen* of *Korallynen* genaamd, waar mede zy aan haare inwendige Oppervlakte begroeid is, en waar uit blykt, dat deeze Schulp reeds eenigen tyd zonder Oefter, en dus dood, aan 't Strand moet gelegen hebben, als wanneer de Schaalen der Schulpdieren dikwils begroeijen met dergelyke ruigte. Transparant. *Fig.* 2.

NEGENTIENDE PLAAT.

Zekere Hoorens, van grootte ongevaar als die op 't midden van deeze Plaat vertoond wordt, aan de Hollandfche Stranden, doch inzonderheid in Zeeland val- Blaauwe Wulk. TAB. XIX. *Fig.* 1.

vallende, noemt men *Wulken.* Deeze benaaming zal van den Engelſchen naam *Whelke* afkomſtig zyn. Het zyn volmaakte Kinkhoorens, gelyk men uit de gedagte Afbeelding, *Fig.* 1, kan zien, hebbende, behalve de dwarſe Ribben of Rimpels, verſcheide zoomen aan den Mond, door de geduurige aangroeijing veroorzaakt; doch de Kleur is altoos meer of min rosagtig geel of bleeker. Donker blaauw, gelyk deeze, komen zy niet Natuurlyk voor, maar veranderen dus, door in de Slyk of Modder te ſterven, als wanner het bederf van 't doode Dier en de verrotting haar die Kleur byzet; zodanig zelfs, dat die blaauwe Kleur zig ook van binnen vertoont. Het Dier, daar in zittende, is, wanneer het leeft of friſch geſtorven zynde, zuiver wit, en wordt dan van ſommigen als eene Lekkerny, in 't midden van de Zomer, veel in Zeeland gegeten. Een grooter ſoort van Wulken, die meer naar de Tritons of Trompethoorns gelykt, wordt in de Noordzee geviſcht en is inzonderheid aan de Engelſche Kuſt gemeen.

Eijerſtokken van Schulpdieren. *Fig.* 2-5.

De vier andere Afbeeldingen zyn geſchikt om de Eijerneſten van ſommige Schulpdieren te vertoonen. *Fig.* 2, is de Eijerſtok van een ſoort van Hooren, aan de Kuſt van Virginie vallende, die tot de Vygen behoort, volgens den Heer Ellis. Dezelve maakt een Streng, welke geheel beſtaat uit platte Zaadhuisjes of Doosjes, die aan een Snoer ſchynen gehecht te zyn. Men heeft in ieder van deeze Doosjes een menigte van jonge Hoorentjes gevonden van eene zelfde Figuur, en dewyl een Streng, waar van ſlegts hier een klein gedeelte vertoond wordt, doorgaans wel dertig zodanige Doosjes of Huisjes bevat, zo blykt, dat deeze Dieren zig ſterk vermenigvuldigen. Het ſchynt dat deeze Eijerſtok dus in zyn geheel uitgeworpen worde door de Moer-Slak, en ieder Huisje heeft op zyde een Opening, door welke de jonge Hoorentjes, als zy bekwaam zyn, daar uit kunnen kruipen, wordende dus geboren en opgevoed zonder behulp van de Moer. Men vind deeze Eijerſtokken dikwils van een Voet en langer.

Aangaande de drie overige Afbeeldingen valt weinig byzonders op te merken. Het ſchynt dat *Fig.* 3 een droog en verſchrompeld Eijerneſt zy, van de gedagte Wulkhooren, in 't midden van deeze Plaat vertoond, en *Fig.* 5 een gedeelte van dergelyk Eijerneſt, in een beter ſtaat. Hier vertoonen zig duidelyk de Blaasjes, uit welken zodanig een Eijerneſt in zyn geheel beſtaat. Men vindt dezelven aan de Hollandſche Stranden, dikwils wel van grootte als een

of

of twee Vuiſten. Men heeft uitgerekend, dat in zodanig een Eijerneſt meer dan vierduizend Blaasjes waren, ieder op 't minſte dertig Jonge Wulkjes bevattende, en dus zouden 'er meer dan honderdduizend Jongen uit kunnen voortkomen. De Kleur is, wanneer deeze Eijerneſten friſch zyn, Oranje-geel, doch een weinig in de Lugt leggende worden zy langs hoe bleeker. Zou dat van *Fig.* 4, ook het Eijerneſt kunnen zyn van de gedagte Groote Wulk? Het zyn fyne gekrulde Lappen, die geplooid op elkander leggen als Lubben, zynde om laag allen aan elkander verbonden. Wederzyds vindt men ze ſamengeſteld uit kleine holligheden, die niet doorgaan, en derhalve gelyken zy naar fyn Speldewerk of Kant. Dus wordt het door den Heer MULLER beſchreeven. Het zogenaamde Kant Koraal maakt eene dergelyke Vertooning. Wy kunnen dienaangaande niets vaſt ſtellen, noch verzekeren, of het tot de zogenaamde Korſt-Gewaſſen, die van een hard Geweefzel zyn, niet veeleer dan tot de Eijerſtokken of Eijerneſten van Schulpdieren behoore.

TWINTIGSTE PLAAT.

Wat de reden zy, dat men aan ſommige Spillen den naam van *Stompe Spillen* geeft, is bladz. 64, in het Tweede Deel, verklaard. De Hooren, in het midden deezer Plaat vertoond, voert den naam van *Stompe Band-Spil*, om dat dezelve, boven en behalve de geſtalte der Stompe Spillen, nog op een zeer aartige manier gebandeerd is met dubbelde Streepen. De Schaal is taamelyk zwaar: zy heeft op den rand der Draaijen verhevene Knobbels, die van binnen hol zyn, en aangemerkt moeten worden als een vervolg der bultigheden van deeze Hoorn, die overlangs loopen. Zy is vry hoog getoorend en heeft ook eene taamelyk lange Staart. Aan den Mond vertoonen zig dikwils veele aanzoomingen en van binnen is de Oppervlakte digt bezet met roode Streepjes, die evenwydig aan elkander langs de Gieren loopen. Van buiten heeft zy een roodagtig geele Kleur, die door 't afflyten ſomtyds wit wordt of bleek, en waar op de gedagte bruine gepaarde Streepen eene fraaye Vertooning maaken. Men noemtze deswegen, in 't Franſch, *le Tapis* of *la Robe de Perſe*, om dat zy de Kleuren van een Perſiaanſch Kleed nabootſt. De Ooſtindiſche hadt RUMPHIUS de *Baſterd-Purperſlak* genoemd, om dat dezelve van binnen een Bloedrood Vleeſch heeft, he-

Stompe Band-Spil. TAB. XX. *** Fig. 1.

het welke niet gemeen is onder de Hooren-Slakken. Ieder Streepje loopt aan de Mond Opening fpits uit, en dit maakt, dat dezelve met fcherpe dubbelde Tandjes gewapend is. Het Dier, dat goed is om te eeten, en hard van Vleefch, heeft op den Kop een langwerpig Schildje als een Nagel, maakende een Soort van *Blatta Byfantina* uit, welke van de Indiaanen tot Reukwerken gebruikt wordt.

Ambonfche Wenteltrap. *Fig.* 2, 3. De Hooren, die in *Fig.* 2 en 3 op twee byzondere manieren is voorgefteld, behoort onder de aanmerkelyke zeldzaamheden. Het is een echte *Ambonfche Wenteltrap.* Men onderfcheidt dezelve van de Scheveninger Wenteltrapjes, door zeer duidelyke Kenmerken. Vooreerft is zy veel dikker of breeder naar de langte: ten anderen heeft zy in 't midden van de grootfte Gier eene ronde Opening, welke naar den Top doorloopt: ten derden leggen de Gieren niet volkomen op elkander. Een Stuk, van niet meer grootte dan dit, zou, indien het zo hoogrood van Kleur was, veel Gelds waardig zyn. Men vindt ze doorgaans bleeker en dikwils byna wit, of flegts bleek geelagtig rood. Daar komen van deeze voor, die tot twee Duim en daar over lang zyn, welke dan, compleet zynde, zeer duur betaald worden: want de meeften hebben een Gaatje of zyn aan de Punt eenigermaate befchadigd.

Scheveninger Wenteltrapjes. *Fig.* 4, 5, 6. Schoon van de *Scheveninger Wenteltrapjes* reeds in het Eerfte Deel, op de Elfde Plaat, een Afbeelding was gegeven, komen zy hier, om het verfchil met de voorgaande aan te toonen, nog eens, en wel in verfchillende gedaante voor. *Fig.* 4. is 'er een met verfcheide Stippen bezet op de fmalle Ribbetjes en van agt of negen Windingen, gelyk ook *Fig.* 5, die aldaar wat geelagtig is, en *Fig* 6. ziet geheel uit den bruinen. Dergelyke en nog meer verfchillendheden komen voor onder deeze Hoorentjes, die men by 't Pond voor weinig Gelds kan koopen, en dus zeer weinig eftimeert. Zelden komen zy veel grooter dan deeze voor. In 't vervolg zullen wy aantoonen, hoe zy door de ftompheid van den Top gemakkelyk van de Ooftindifche *Bafterd-Wenteltrapjes* te onderfcheiden zyn.

2

3

1

4

5

Ex Museo Mülleriano & Sommeriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *K. J. Tyroff sculp.*

1 [illegible] [illegible]
2 [illegible] [illegible]
3 [illegible] [illegible]
4 Esther [illegible]
5 [illegible] [illegible]
6 Marguerite [illegible]
7 Lydia [illegible]

2

3

4

1

6

5

7

Ex Museo Sommeriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *H. J. Tyroff sculps.*

1 [illegible] [illegible] [illegible]

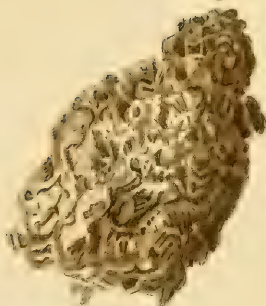
2 [illegible] ——

Ex Museo Mülleriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sculps.*

Ex Museo Mülleriano.

I. C. Keller ad nat. pinxit. *I. A. Joninger sculps.*

P. IV. XX.

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sc.*

Een-en-twintigste Plaat.

Op de tweede Plaat van het Tweede Deel zagen wy eenige Zee-Tulpen aan malkander gegroeid, van eene Paarfchagtige of Appelbloeffem-Kleur. Men vindt deeze Pokken van veelerley Kleur en Geftalte. Somtyds zyn zy wit of bleek en enkeld, gelyk deeze, die den Mond ook wat ingetrokken heeft, het welk dikwils in deeze Schaalen voorkomt en de fcheidingen van derzelver ftukken vergroeijen dikwils zodanig, dat men 'er weinig van verneemt. Het Dier, daar in woonende, is zeer verfchillende van de genen, die in de Wormbuizen of Zandkokers huisveften. Men vindt deeze Zee-Tulpen, in de Indiën, aan Hout, Paalen, Schepen, Wortels van Boomen enz. vaftgegroeid. In 't algemeen behooren zy tot de Zee-Pokken of Puisten, en zyn door LINNÆUS onder de Lepaden geplaatft. Zee-Tulp. TAB. XXI. Fig. 1.

Die zelfde Autheur geeft aan een Geflagt van Hoorens den naam van *Voluuten*, wier voornaamfte Kenmerk is, dat zy den Spil met Plooijen hebben. In dit Geflagt komen, behalve de Dadels en Rollen, ook eenigen, die men anders niet wel heeft weeten te plaatzen. Sommigen hebbenze tot de Tooten, anderen tot de Rollen, anderen tot de Porfeleinhoorens t'huis gebragt, daar doch de Geftalte haar van die allen onderfcheidt. GUALTHIERI betrektze tot de zelfde Afdeeling met de Peeragtige Hoorens, en voegtze in een zelfde Geflagt by de Vespertieljes en Mufiekhoorens. Naar deeze gelyken zy in Geftalte meeft, doch verfchillen daar van, doordien zy geen uitfteekende Punten hebben, zynde over 't geheel effen. Daarom heeten deeze van *Fig.* 2, 3, in 't byzonder, *Gladdertjes* of *Gladde Voluuten*. Men zou 'er, als een foortelyk Kenmerk, kunnen byvoegen, dat zy aan de Opening een dikken Zoom en aan de Spil vier Plooijen hebben. Ook maakt de eene kant van de Opening een uitfteekende Lip. De Kleur is in veelen zeer fraay. Die van *Fig.* 2. is op eenen Geelagtigen Grond overlangs met roode Streepen verfierd: die van *Fig.* 3. heeft bruine Banden overdwars, op eenen Roodagtigen Grond, en is aan den Top geel. Men vindtze ook Appelbloesfem van Kleur en met zeer aartige Tekeningen. Gladde Voluuten. *Fig.* 2, 3.

Onder het Speculatie-Goed komen aartige Hoorentjes voor, waar van fommigen naar grooter flag van Hoorens veel, anderen weinig gelyken. Dat van *Fig.* 4, heeft de Geftalte van een *Slakhoorentje* of *Tulbandje*: het Paarlemoer van 't zelve fchynt door 't roode heen: de Randen der Gieren zyn, in de Geelagtige Top, gekarteld met witte Puntjes. Gekarteld Slakhoorentje. *Fig.* 4.

 Het

Geribd Nerietje. *Fig.* 5.

Het Hoorentje van *Fig.* 5, behoort tot de *Nerieten* of Halve Maantjes, waar van reeds eenigen in dit Werk vertoond zyn. Het is van buiten, op eenen witagtigen Grond, verſierd met groene Vlammen, en heeft den Mond van binnen Paarlemoerglanzig.

Gebandeerd Kinkhoorentje. *Fig.* 6.

Die van *Fig.* 6. is een *Gebandeerd Kinkhoorentje.* Het heeft den roodagtigen Grond met witte Banden, die bruin gevlakt zyn, doorweven en dit maakt het geen onaartig Voorwerp. De Schaal is taamelyk dik en ſterk, van buiten glad, aan de Opening een weinig getand en aldaar vuil geel.

Geplekt Spilletje. *Fig.* 7.

De Hooren van *Fig.* 7, behoort wegens het Staartje, dat aan dezelve eene Spilrondagtige Geſtalte geeft, tot de Spillen, en, om dat zy niet zeer groot is, noemen wy ze *Geplekt Spilletje.* De Oppervlakte is witagtig, met geelagtig bruine Vlakken en Vlammen, die eenigermaate ſtraalswyze naar den Top loopen, en deeze Hooren verſieren.

TWEE-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Perſpectief Nautilus Gepaarlemoerd. TAB XXII.*** *Fig.* 1, 2.

Dit Werk is door KNORR aangevangen met de beſchryving en afbeelding van een der ſchoonſte Stukken, welken de Natuur onder de Conchyliën uitlevert; ik meen de *Nautiluſſen.* Die, welke aldaar op de Eerſte Plaat, van buiten en van binnen, vertoond wordt, ſchetſt één der heerlykſte Werkſtukken, welke men zig kan verbeelden. Inderdaad, van vooren zou niemand in gedagten krygen, dat 'er in dit ſlag van Hoorens nog iets te bedenken ware, om derzelver fraaiheid, wanneer zy volmaakt friſch en voorzigtig ſchoon gemaakt zyn, te vermeerderen. Dit weet echter, aan den eenen kant, de Konſt te doen, door de buitenſte Oppervlakte eenen Paarlemoerglans te geeven, of Zilver-wit te maaken, gelyk de binnenſte van Natuure is, en hier van ſtrekt de Afbeelding, die byna deeze geheele Plaat vervult, tot een voorbeeld Ten anderen heeft de Schepper hier nog eene byzonderheid willen byvoegen, welke deeze Hoorens tot byzondere Rariteiten maakt: te weeten, daar de Gieren aan den Top gewoonlyk van binnen beſlooten en niet zigtbaar zyn, vertoonen zy zig, in ſommigen, uitwendig, maakende aan het middelpunt eene indrukking wederzyds, met een doorloopend Gaatje, en deswegen noemt men ze *Perſpectief-Nautiluſſen* Zy zyn, als gezegd is, nog zeer zeldzaam, en zodanig een Stuk als dit zou veel waardig geſchat worden. Men kan ze evenwel voor geen Ammons-Hoorens houden, om dat de Geſtalte voor 't overige met die der Nautiluſſen overeenkomt, en te veel verſchilt van die der Ammons-Hoornen, wier Kamertjes zelfs uitwendig zigtbaar zyn, en met elkan-

kander ge-articuleerd. Evenwel ontken ik niet, dat men dit Stuk gevoeglyk als eene middel-ſoort, of als een overgang van de Nautiluſſen tot de Ammons-Hoorens, kan aanmerken.

Om eenig denkbeeld te geeven, hoe de Mond-opening zig in deeze vertoond, heeft men de Coquilje, in *Fig.* 2, nog eens in 't klein daar nevens voorgeſteld, zodanig, dat men vlak in de Opening ziet. Dezelve is minder uitgebreid dan in de gewoone Nautiluſſen; het welk aan deeze een platter gedaante, meer naar die van eene Noordhollandſche Kaas gelykende, geeft. De kanten van de Mond-Opening zyn taamelyk dik, en de indrukking, welke het Perſpectief maakt, vertoont zig duidelyk ter wederzyden. Alleenlyk den weerſchyn van 't Paarlemoer, heeft men in deeze verkleinde Afbeelding niet gebragt.

Drie-en-twintigste Plaat.

De Geſtalte van de Hooren, die op 't midden van deeze Plaat voorkomt, toont duidelyk, dat zy tot de Kasketten, Bezoars of Bakken behoort. Tot de eerſte kan zy niet wel t'huis gebragt worden, om dat zy geen uitſteekend ſpits Topje heeft: noch ook niet tot de anderen, niettegenſtaande de Zoom of Rand aan de Mond-opening veel naar die der Bezoarhoorens gelykt. Het allernaaſte is, derhalve, dat menze tot de Bakken t'huis brenge, en dus zal zy behooren tot het Geſlagte der Voluuten van Linnæus, waar in zelfs de Tepelbakken, om dat zy een geplooide Spil hebben, behooren. Wy geeven 'er, derhalve, den naam aan van *Gezoomde Bak.* De Oppervlakte is bleek Appelbloeſſemkleur, overdwars met veele fyne Streepjes gebandeerd. Gezoomde Bak. Tab. XXIII.*** *Fig.* 1.

Die Hoorens, welke men Tollen noemt, komen in Geſtalte vry naby aan de zogenaamde Pieramieden en Bagyne-Drollen, waar van de Afbeelding op Plaat 5 en 6 in het Tweede Deel, en in het Eerſte Deel Plaat 12, Fig. 1, duidelyk is voorgeſteld. Men heeft van deeze ook een kleiner Soort, die gegranuleerd is; zie Fig. 4, 5 op Plaat 2, in het Tweede Deel. Van deezen aart komen nog kleiner Hoorentjes voor, die glad zyn, welke men in 't algemeen *Tolletjes* noemt, van eene geele of blaauwagtige Kleur, en deeze laaten zig, zo wel als de groote Bagyne-Drollen, van buiten heerlyk paarlemoeren; waar van *Fig.* 2, op deeze Plaat, een voorbeeld geeft. De Gieren hebben den Rand, zo wel boven als onder, een weinig uitgeſneeden of gehakkeld. Gepaarlemoerd Tolletje. *Fig.* 2.

Purper-hoorentje. *Fig.* 3. De Afbeelding *Fig.* 3, moet van een *Purperhoorentje* zyn. De eerste en grootste Winding heeft zeer diepe Plooijen, en de anderen zyn met Puntjes gewapend, maakende een vry hoogen Top. De Schaal is Marmerhard, en witagtig, uitgenomen de overblyfzels van het geele Huidje, dat zig tusschen de Rimpels voordoet.

Distel-hoorentjes. *Fig.* 4, 5. De twee laatste Afbeeldingen zyn van zeer bekende fraaye Hoorentjes, die men *Distelhoorentjes* tytelt, om dat zy met scherpe Puntjes bezet zyn, welke het geheele Hoorentje Stekelig maaken. De Heer LINNÆUS betrektze ook weezentlyk tot de *Murices* of Stekelhoorens, noemende het, een Stekelhooren zonder Staart, die de Schaal getoorend, overlangs geribd en overdwars getralied heeft, met eene gestreepte Mond-opening. De Gestalte is hier uit blykbaar. Sommigen zyn flaauwer gedoorend en bruiner van Kleur, gelyk die van *Fig.* 4; anderen scherper gedoornd en witagtig met geele Banden, als *Fig.* 5, het welke dezelven aanmerkelyk doet verschillen.

VIER-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Fransche Belhooren. TAB. XXIV.* *Fig.* 1. Onder de Hoorens komen zeer fraaye Stukken voor, die van sommigen tot de Kinkhoorens worden t'huis gebragt, naar welken de Gestalte veel gelykt. LINNÆUS betrektze tot de Blaashoorens, en de gewoone naam, van *Fransche Belhoorn*, geeft daar toe veel aanleiding. Men kan niet ontkennen, dat haare Gestalte zeer Blaasagtig is. De Kleur der Oppervlakte is wit, met breede bruine streepswyze Vlammen of gevlamde Streepen. Opwaards wordt de Grond allengs Roozekleuriger, tot aan den stompen Top. De inwendige Oppervlakte, van den Rand der Mond-opening inwaards, is wit of eenigszins roodagtig, en de gedagte bruine Vlammen blinken door de Schaal heen. De Spil, of de andere zyde van den dunnen Rand, die de Opening bepaalt, is Bloedkleurig rood. In zo verre heeft men de Hooren van *Fig* 1. byna Natuurlyk gelaten, doch voor 't overige is het Voorwerp, dat men hier in Afbeelding gebragt heeft, door Konst grootelyks versierd, met Kleuren, die niet Natuurlyk zyn. Des men dit Stuk als eene fraaiheid van Natuur en Konst kan aanmerken. Van de Kaapse Ezels, die ook naby aan deeze Hooren komen, zullen wy in 't vervolg de Afbeelding mededeelen. Zy heeft haar afkomst uit West-indie.

Het Doubletje van *Fig.* 2. fchynt tot de *Kous-Doubletten* te behooren. Het munt door zyne dikte uit, en heeft de Randen van de Klink zeer wyd van elkander, bruinagtig gekleurd. Mooglyk zal het de Doublet zyn, welke LINNÆUS *Venus Petulca* noemt. Van buiten is de Kleur geelagtig.

Dikke Kous-Doublet. *Fig.* 2.

Onder die Doubletten, welke men wegens de Rimpels *Oude Wyven* tytelt, moet dit Doubletje t'huis gebragt worden. Het is doorgaans witagtig; doch men vindt 'er ook die bruin en blaauwagtig gevlakt zyn, gelyk men zien kan in de twee bovenfte Afbeeldingen op Plaat 28, in 't Tweede Deel, die ook Geplooide Oude Wyfs Doubletten vertoonen. Onder deeze Conchyliën komen veele en zeer groote Verfcheidenheden voor, gelyk wy in 't vervolg nader zullen zien.

Geplooid Oud Wyfje. *Fig.* 3.

Van die Porfeleinhoorentjes, welke in de Indiën voor Geld gangbaar zyn, is reeds hier voor, op bladz 7, gewag gemaakt. Men noemtze gemeenlyk Kauris, en deeze Soort, hier afgebeeld, voert den naam van *Guineefche Munt.* Haar verfchil met die van Plaat 9, welke men blaauwe Kauris tytelt, is zonder befchryving blykbaar. Deeze heeft eene geelagtig witte Kleur.

Guineefche Munt. *Fig.* 4.

Tot de allerkleinfte Soort van Porfeleinhoorentjes, welke wegens de Figuur der Stippelen den naam van *Starretjes* voeren, fchynt dat van *Fig.* 5, op deeze Plaat, te behooren. Het zal eene verfcheidenheid zyn van die, welke BONANNI aanmerkt voor Geld te gaan op de Philippynfche Eilanden. De Kleur is bruinagtig rood, met eenen geelen Glans, en de Stippen op de Rug vertoonen zig als Starretjes.

Starretjes. *Fig.* 5.

VYF-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

De Doublet van *Fig.* 1, op deeze Plaat, verfchilt van die, welke op de Een-en-twintigfte Plaat in 't Tweede Deel afgebeeld is, niet dan in grootte en in de verandering van Kleuren. Die men aldaar vindt hadt roode Streepen op een geelen en deeze heeft geele Streepen op eenen roodagtigen Grond. Deeze en nog meer Verfcheidenheden komen onder de *Ceylonfche Zonneftraalen* voor.

Ceylonfche Zonneftraal. TAB. XXV. *** *Fig.* 1.

Niettegenftaande die Rivier-Schulpen, waar in men Paarlen vindt, grootelyks

Paarl-Moffel. *Fig.* 2.

telyks van de gewoone Zee-Mosselen verschillen, geeft men 'er doch dien naam aan, en noemtze *Paarlmosselen*. Zy zyn van eene geheel andere Gestalte, hebbende het Scharnier niet aan 't end maar op zyde, en, schoon zy aan de Enden niet gaapen, worden zy evenwel tot het Geslagt der Gaaperen of Gaap-Doubletten betrokken. Haare Kleur is van binnen blaauwagtig wit; van buiten zwart of bruinagtig, en onder dit bekleedzel is de Schaal Paarlemoeragtig. Tot deeze Soort moet men die Rivierschulpen van de Elster in Saxen t'huis brengen, waar in men zeer groote Paarlen vindt, die in waardy weinig verschillen van de Orientaalschen. Zodanige schoone Paarlen komen ook somtyds in Sweeden voor, alwaar aanzienlyke Visscheryen zyn geweest van zodanige Mosselen. De Paarlmossel, door LISTER afgebeeld, hadt de dikte van een Oesterschulp, en was omtrent een half Voet lang en ruim half zo breed. Deeze leveren de zogenaamde *Schotsche Paarlen* uit. Men ziet hier, in *Fig.* 2, de Gestalte van een zodanige Schulp, die twee onrype Paarlen, digt aan den Rand, bevatte. Men kan deeze Schulpen, in Saxen, niet ligt bekomen, om dat 'er zo naauwe toezigt gehouden wordt op derzelver Visschery.

Kaaps Ezeltje. *Fig.* 3.

Het Porseleintje van *Fig.* 3, is onder den naam van *Kaaps Ezeltje* zeer bekend. Het heeft drie bruine Banden op eenen blaauwagtig of zuiver witten Grond. Men kan deeze Hoorntjes voor weinig Gelds in menigte bekomen, om dat zy ons rykelyk uit Indie worden toegevoerd.

Blaauw Porseleintje. *Fig.* 4.

Het blaauwe Porseleintje van *Fig.* 4, is daar van, in Gestalte, als veel hooger Rug hebbende, en tevens in Kleur, verschillende. Op eenen blaauwagtigen Grond heeft het eenige geele en zwarte Vlakjes, hier en daar verspreid.

Gesnoerd Tulbandje. *Fig.* 5.

Het laatste Hoorentje, van deeze Plaat, kunnen wy niet beter dan een *Gesnoerd Tulbandje* of Tolletje noemen. Het bestaat als uit een gedraaide Wrong van roode en witte stof, welke zig opwaards tot aan den Top verheft en van een gescheiden wordt door een soort van Snoer, 't welk tusschen de Gieren legt. Deeze drie laatste Hoorentjes kan men tot het Speculatie-Goed betrekken.

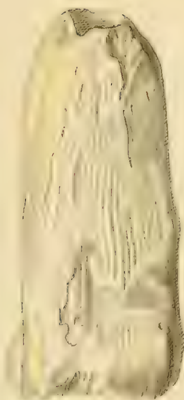
2

3

1

4

5

Marginella Glabella
Rotella vestiaria lineolata

6

7

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit.   Val. Bischoff sc.

2

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Andr. Hoffer sculps.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2

3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Val. Bischoff sc.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

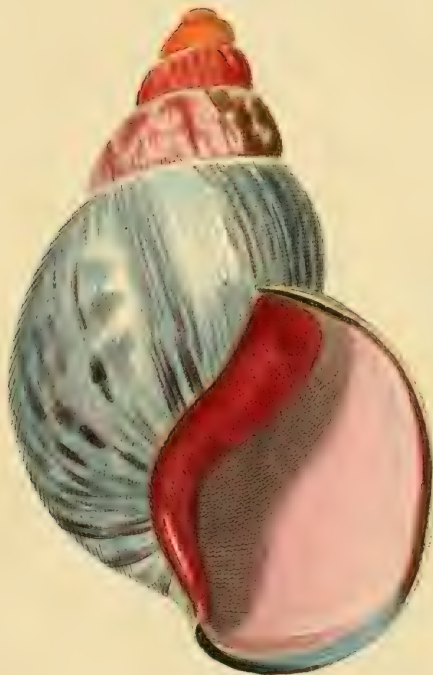
2

3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *Val. Bischoff sc.*

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

Ex Museo Mülleriano.

I. C. Keller ad nat. pinxit. *I. A. Eisenberger fc.*

ZES-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

De Toot, op 't midden van deeze Plaat, in *Fig.* 1. afgebeeld, verfchilt aanmerkelyk van de Tyger en Letter-Tooten, in 't Eerfte Deel op Plaat 16 en 17 voorkomende. Zy komt nader aan de Guineefche Toot op de Eerfte Plaat van het Derde Deel, om dat zy eenigermaate gebandeerd is, en men noemtze deswegen *Bafterd-Guineefche Toot.* Op eenen witten Grond is zy verfierd met geelagtige Vlakken, die doorgaans Dobbelfteenagtig of vierkant zyn, hoewel 'er ook langwerpige, ronde en andere figuuren onder loopen. De Punt is ftomp en de Top een weinig verheven. Zy vallen veel grooter dan de gene, die hier is afgebeeld, hebbende eene dikke Schaal. Bafterd-Guineefche Toot. TAB. XXVI. *Fig.* 1.

Het Hoorentje van *Fig.* 2, tot het Speculatie-goed behoorende, kan gevoeglyk tot die, welken RUMPHIUS Pimpeltjes noemt, t'huis gebragt worden. Men noemt de zodanigen, in vergelyking met de Moerbeijen, Plaat 25 in 't Eerfte Deel vertoond, *Geele Moerbeijen*; om dat de Oppervlakte geheel bezet is met geele Knobbeltjes. Geele Moerbey. *Fig.* 2.

In *Fig.* 3 en 4 is van de zyde en van onderen een der fraaifte Tol-Slakhoorentjes voorgefteld, 't welk den naam voert van *Prins Robberts Knoop*, om dat het zig als de Knoop van een Kamizool, met Paarlen bezet, vertoont. Men noemtze ook wel *Roode Meir Hoorentjes*, om dat zy haaren afkomft hebben uit de Roode Zee, tusfchen Egypte en Arabie, en, dewyl Pharao daar in verdronken is met zyn Volk, geeft men 'er wel den naam van *Pharaoos Knoopen* aan. De Geftalte is als die van een Tol, en daarom wordenze tot de Tol-Hoorns, *Toupies*, betrokken. In de fraaiften is de Grond fchoon Bloedrood, Ringswyze bezet met witte Korreltjes, die zeer naar Pareltjes gelyken, ftaande in zwarte Snoertjes. In anderen zyn deeze Pareltjes naauwlyks zigtbaar. De Mond-opening hebben fommigen een weinig geelagtig, doch de meeften wit. Op de laatfte Plaat van het Eerfte Deel komt 'er ook een voor. Prins Robberts Knoop. *Fig.* 3, 4.

Men kan dit een Geftreept Kinkhoorentje noemen, en het heeft, wegens zyne witte Streepen, op een rooden Grond, eenige betrekking tot de Kaapfe Ezels. Men zou het ook tot de Spilletjes kunnen t'huis brengen. Geftreept Kinkhoorentje. *Fig.* 5.

RUMPHIUS maakt van zekere Hoorentjes gewag, die men in 't Maleitfch *Koffer Hoorentjes* noemt, om dat de Indiaanen dezelven tot verfiering van ze- Koffer-Hoorentje. *Fig.* 6.

kere Koffertjes van Stroo gebruiken. Hierom geeft hy 'er den Latynſchen naam van *Arcularia* aan. Tot dezelven kan dit Hoorentje t'huis gebragt worden, 't welk een getopt Slakhoorentje is, met verheven Ribben, die een weinig gekarteld zyn, en de Gieren van elkander afgeſcheiden; bruinagtig geel van Kleur.

Jamboes. *Fig. 7.* Die zelfde Autheur geeft den naam van *Jamboezen* aan zeker ſlag van Porſelein-Hoorentjes of Kauriſſen, die geheel Melkwit vallen, hebbende aan ieder end als een ronde Paarl, met een Roozerood Vlakje daar nevens. Zy verſchillen aanmerkelyk van de zogenaamde Hoogruggetjes, Plaat 14, in het Eerſte Deel afgebeeld, niettegenſtaande zy ook een verhevenheid op de Rug hebben. Van dit ſlag komen 'er voor die uit den bruinen zien, gelyk dat van *Fig.* 7, op deeze Plaat, gekleurd is, zynde nog ruim zo zeldzaam als de Witte Jamboezen. De drie laatſt beſchreevene Hoorentjes, van *Fig.* 5, 6, 7, komen altemaal uit Ooſtindie.

Zeven-en-twintigste Plaat.

Gezoomde Bak. Tab. XXVII. *** *Fig.* 1. Na het gene hier voor, in de verklaaring der Drie-en twintigſte Plaat, van het Stuk in *Fig.* 1. alhier voorkomende, gezegd is, zal men weinig kunnen twyfelen, of de benaaming van *Gezoomde Bak* is aan hetzelve zeer eigen. Hier, immers, blykt uit de Mond-opening, dat het tot de Bakken, en uit de drie Plooijen aan derzelver begin, dat het tot de Voluuten van Linnæus behoort, waar toe de Tepelbakken betrokken zyn. De Kleur is bleekrood, met Banden en Streepen overdwars, doch de omgeſlagen Lip vertoont zig wit.

Karet- of Schildpad-Hooren. *Fig.* 2. Een geheel andere dan die op de Dertiende Plaat van het Eerſte Deel, welke men Slangekoppen noemt, is de *Karet-* of *Schildpad-Hooren* van *Fig.* 2, op deeze. De geſtalte, niet alleen, verſchilt grootelyks, maar nog meer de Kleur, welke deeze ongemeen verfraait. Haar Rok is met geelagtige en donkerbruine Vlakken dermaate geſchakeerd, dat men ze niet beter dan by het fraaiſte Schildpad vergelyken kan. Voor 't overige is in de Schaal van deeze Hooren een aanmerkelyke byzonderheid, welke niet waargenomen wordt in de Schaalen der andere Porſeleinhoorens; naamelyk dat de bruine Vlakken een groote menigte van kleine witte Stipjes, die als Paarlen glinſteren, op zig verſpreid hebben, welken 'er door 't wryven niet afgaan, als zynde diep in de Schaal ingedrukt. Deeze Hooren, voor 't overige, is veel langwerpiger

dan

dan andere Porfelein-Hoorens, en heeft de onderzyde geelagtig, niet zwart, gelyk de Slangekoppen; ook niet plat maar rond en de Mond-opening geheel anders gefatzoeneerd. Zy valt vry groot en komt uit Ooftindie.

Dat het Land zo wel als de Zee Schulpdieren uitlevert, welke door de fraaiheid van haare Schaal uitmunten, vertoont ons *Fig.* 3, welke zo fierlyk gefchakeerd is, dat D'ARGENVILLE haar *la Livrée*, dat is de Livrey-Slak noemt. Hy merkt aan, dat menze in Vrankryk op Heijen en op de Bergen aantreft. LISTER vondtze in Engeland meeft op vogtige Velden. LINNÆUS geeft 'er den naam van Heefter- of Boom-Slak aan. Van de Kleur kan men uit onze Afbeelding oordeel vellen.

AGT-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

In de verklaaring der voorgaande Plaaten van dit Werk, hebben wy duidelyk aangetoond, dat 'er een groot verfchil plaats heeft onder de zogenaamde Wormbuizen. Die, welke deeze Afbeelding, *Fig.* 1, vertoont, hoewel ook tot de Wormbuizen behoorende, verfchilt niet alleen van dezelven in 't algemeen, maar ook van de Offe-Darmen in 't byzonder, als ook van de Venus Schaften, door haare met Gaatjes als een Gieter doorboorde Kroon; weshalve haar de Franfchen *l'Arrofoir* tytelen. Zy is bovendien byna regt, en van zodanig eene Geftalte, dat wy 'er, in 't algemeen, den naam aan geeven van *Neptunus Schaft*. Zy wordt van de Franfchen ook wel *le Pinçeau de Mer*, dat is Zee Penfeel getyteld, om dat de Worm, die 'er in huisvest, een menigte van Draaden door de gedagte Gaatjes uitgeeft. Van welk gebruik die Tekening van Knobbeltjes en Plooijen, onder den Krans, naar een met een Doek bewonden Aangezigt gelykende, zy, is nog door niemand verklaard. Dezelve echter ontmoet men in alle Neptunus-Schaften. Zy vallen zelden langer, doch wel dikker en veel grooter van Krans of Kroon dan deeze, die ook een van de regtften is. Men zietze wel zeer krom. Dewyl RUMPHIUS 'er niet van fpreekt, is 't onbekend, waar zy zig onthouden; vermoedelyk zullen zy met het dunfte End in 't Zand fteeken, en de gedagte Vezels in 't Water laaten zweeven. De Kleur is doorgaans geelagtig wit, doch men vindt 'er ook die roodagtig of Vleefchkleurig zyn.

Neptunus-Schaft. TAB. XXVIII. *** *Fig.* 1.

In de Verklaaring der Zesde Plaat van het Eerfte Deel hebben wy omftandig gefproken van de zogenaamde *Paufckroon*, een Hoorn, die fierlyk Bloedrood geftippeld is op een witten Grond. Zy wordt dus genoemd, wegens de Kroonswyze Punten op den Rand der Gieren, welken deeze ook heeft,

Geaderde Paufe Kroon. *Fig.* 2.

heeft, doch zy valt zo groot niet, en is op eenen hoogrooden Grond ſierlyk geel geaderd, niet alleen, maar ook ſyn gepointilleerd.

Monnik. *Fig.* 3. Die van *Fig.* 3, wegens de Geſtalte eenigszins tot de Biſſchops-Myters behoorende, wordt wegens de Kleur de *Monnik* geheten. Zy is bruin gevlakt en geſtippeld op eenen witagtigen Grond. Van eenigen wordt zy ook wel de *Kardinaal* genoemd, doch daar is nog eenig verſchil tuſſchen beiden, ten opzigt van de Kleur.

Geele Topſlak. *Fig.* 4. Zodanige Hoorens, van eene maatige grootte, die den Mond en de Geſtalte van een Slakhooren hebben, doch veel hooger en pieramidaalswyze getopt zyn, noemt men *Topſlakken.* Men ziet uit de Geſtalte van de tegenwoordige, *Fig.* 4, zeer duidelyk, dat zy niettemin veel van de Tollen verſchillen. Bovendien wyſt de Mond-opening zulks ook aan. Van ſommigen worden zy, ten onregte, onder de Kinkhoorens betrokken. LINNÆUS heeftze tot de *Helices* t'huis gebragt, en noemt deeze Helix *perverſa*, miſſchien om dat de linkſen meeſt geagt zyn. De ſchoone Citroenkleur, met bruine Banden, en de gezoomde Mond-opening, maakt deeze aanzienlyk.

Linkſe Topſlak. *Fig.* 5. Van gelyke Kleur en fraaiheid is die van *Fig.* 5, wordende meer geagt, als een *Linkſe Topſlak* zynde. De Opening, naamelyk, die, wanneer men de voorgaande omkeert naar de regterhand ziet, is hier naar de ſlinkerhand. Wy hebben, op bladz. 24. van 't Eerſte Deel, een ſchoone roode Linkſe Topſlak beſchryvende, dit onderſcheid nader verklaard. Hier ziet men duidelyk den omgeſlagen Rand. Ook is de dunte van de Schaal blykbaar, doordien het Geel binnen doorſchynt, op den witten Grond. Het zyn Rivier-Slakhoorens. In 't vervolg zullen wy 'er nog twee van andere Kleuren vertoonen.

NEGEN-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Sedert eenige Jaaren zyn onder de Liefhebbers bekend geworden eenige Soorten van Conchyliën, die te vooren geheel onbekend waren. De Franſchen, naamelyk, zig meeſter maakende en eene Volkplanting opregtende op zekere Eilanden, beooſten de Straat van Magellaan, aan 't Zuid-end van Zuid-Amerika, hebben daar zeldzaame en nog onbekende Hoorens en Schulpen gevonden, die door hun ſedert in Europa gebragt, en aan de Liefhebbers verkogt zyn. Men geeft 'er, om die reden, den bynaam van *Magellaanſche* aan, en van dezelven worden de voornaamſte op deeze en de volgende Plaat vertoond.

Die

Die van *Fig.* 1 en 2, op deeze Plaat, wordt thans gemeenlyk *Magellaansche Tophooren* genoemd, hoewel de Franschen haar *Buccin de Magellan* gedoopt hebben: want die benaaming was zeer onbepaald. In de eerste opslag schynt zy tot de Kinkhoorens (*Buccina*) te behooren, maar zy heeft den Spil met drie Plooijen, en behoort daarom tot het Geslagt der Voluuten, moetende in hetzelve op 't laatst geplaatst worden agter de Tepelbakken (*). LINNÆUS heeft deeze, zo min als de andere Magellaansche, gezien of gekend, toen hy zyn laatste Uitgaaf van het Samenstel der Natuur beschreef. Zy gelyken, wat den grootsten gier betreft, taamelyk naar de Tepelbakken, doch verschillen aanmerkelyk door den Top, die veel hooger ryst, hoewel hy ook aartig met een wit Knopje getepeld is. Daar schynt, in deeze Hoorens, door den groey een aanmerkelyke verandering plaats te hebben: die van middelmaatige grootte zyn, gelyk de hier afgebeelde, vallen buikiger, overlangs sterk gestreept en als gerimpeld, en korter van Top; dan de grootere, waar van men 'er thans heeft van meer dan een half Voet lang, die naar evenredigheid zo dik niet zyn, veel hooger met een zeer regelmaatigen draay getopt, en vry glad van Oppervlakte. De zodanigen hebben zes duidelyk onderscheiden Windingen of Gieren. Van onderen zyn zy rond uitgesneeden, gelyk de Afbeelding in *Fig.* 2. vertoont. De Kleur is bruinagtig geel, in sommigen, inzonderheid die klein zyn, met zekere Gekrinkelde of Slangswyze bruine Streepen doorweven. Dit geeft aan de Kleintjes van deeze Soort veel aartigheid, gelyk wy in 't vervolg zullen zien.

Magellaansche Tophooren. TAB. XXIX. Fig. 1. 2.

Fig. 3. vertoont een zeer fraaije Magellaansche Patelle, die men tot onderscheiding de *Geribde* noemen kan. De Konst brengt zeer veel tot versiering van deeze Conchyliën toe. Uit de Natuur zyn zy bruin geribd, met meer of minder verandering, naar dat de bruine Rok 'er meer of min is afgehaald, waar door zy ook geheel witagtig worden. Midderlerwyl haar tegen den Dag houdende, ziet men van binnen de Ribben doorblinken, en aan den Top van de Patelle vertoont zig een groote Bronskleurige Vlak. Door zekere manier van afwryven en Polysten, kan men dit Brons aan den Top van buiten heerlyk doen uitkomen; terwyl nog de Schaal, voor 't overige, bruin of wit geribd blyft. Maar, als de Ribben daar afgesleepen worden, dan kan men de geheele Schaal een Glans geeven die onverbeeldelyk schoon is, en niet te vinden in eenig andere Conchylie, tot heden ons bekend. Zy vertoont het heerlykste Brons, dat men aanschouwen kan, met regelmaatige ryën van Vlakken en Streepen, terwyl de Top, niet minder luisterryk glinsterende, met een Krans van Zilver praalt. Dit alles blinkt, als men de Schaal van binnen, alwaar

Geribde Magellaansche Patelle. Fig. 3.

(*) Zie de *Natuurlyke Historie* volgens het Samenstel van LINNÆUS, XVI. Stuk, Amsterd. 1771. bladz. 183.

waar zy geheel verzilverd is, tegen den Dag houdt, overheerlyk door. Zulk een Glans heeft ook de hier voorkomende Geribde aan den Top, niettegenstaande men haar, voor 't overige, ongepolyst gelaten heeft. Dewyl de Schaal in de ruuwe van deezen aart gekorreld is, kan menze gevoeglyk tot de *Patella Granatina* van LINNÆUS t'huis brengen (*).

Gestraalde Magell. Patelle. *Fig.* 4.

Die van *Fig.* 4. kan met reden de *Gestraalde* genoemd worden, offchoon zy bovendien nog een byzonder Kenmerk heeft van open of doorboord te zyn aan den Top: want dus komen ook Patellen in de Middellandsche Zee en elders aan de Kusten van Europa voor, die veelal zo duidelyk en fraay niet gestraald zyn. Hier loopen de Straalen van den Top allengs zeer breed uit, en bestaan ieder als uit een bondel Straalen. Deeze Patelle is weinig geribd, en heeft de Grondkleur groenagtig wit: de Straalen zyn somtyds zwart, somtyds paarsch en in sommige Exemplaaren, gelyk in het hier afgebeelde, loopen 'er witagtige Ringen door heen, die zekere oneffenheid van de Schaal, en misschien wel de Jaargroeijingen, aanduiden. Deeze is taamelyk verheven en breed, anderen vallen laager en smaller; zo dat wy 'er hebben, die drie Duim lang, anderhalf Duim breed en maar een half Duim hoog zyn. De Opening van boven is ovaal, en in sommige wel een Kwartier Duims lang. Van binnen is de Schaal dof wit, als die van Eijeren. Men kanze gevoeglyk tot de *Patella Nimbosa* van LINNÆUS betrekken (†).

DERTIGSTE PLAAT.

Getande Rudolphus. TAB. XXX.*** *Fig.* 1.

Zekere Hoorens voeren den naam van *Rudolphussen* en worden ook *Metaalhoorens* geheten, waar van de Afbeelding in *Fig.* 5., op de Tweede Plaat van 't Derde Deel, gegeven is. De Wydmonden verschillen daar grootelyks van, gelyk wy in 't Zesde Deel zien zullen. De naam van *Getande Rudolphus* wordt aan de Hooren van de tegenwoordige Afbeelding, *Fig.* 1, op deeze Dertigste Plaat, met algemeene toestemming gegeven, hoewel de Gestalte van de Metaalhoorens aanmerkelyk verschilt. Zy heeft de Gieren veel ronder en dezelven zyn als met Koordjes nevens elkander, overtoogen, die, dewyl zy als uit Korreltjes bestaan, de Oppervlakte zeer ruuw maaken. In sommigen is dezelve bleeker, in anderen bruiner, van binnen blaauwagtig wit. Ook valt deeze Hooren dikwils grooter dan deeze Afbeelding, en heeft den Top

(*) Zie de *Nat. Hist.* als vooren, bladz. 530.

(†) Dezelfde, bladz. 547.

Top doorgaans wit. Zy is aanmerkelyk wegens, een grooten, fpitfen Tand, die aan het onderfte der Opening nevens het Gcutje uitfteekt. Men vindtze by geen Autheur afgebeeld of befchreeven: want zy zyn ook van de gezegde Eilanden afkomftig (*).

Granaat Appel. Fig. 2.

De Franfchen hebben aan de Hooren van *Fig.* 2, den naam van *Buccin feuilleté* gegeven, dien men, derhalve, in 't Nederduitfch gevolgd of met *Gebladerde Buccyn* vertolkt heeft: doch dezelve is zeer oneigen. Deeze Hooren, naamelyk, behoort, wegens de ronde Mond-Opening, tot de Purper- en geenszins tot de Kinkhoorens. Wy noemenze *Gebladerde*, om dat de Oppervlakte, dwars over de Gieren, bezet is met opftaande Blaadjes. Naar dat zy deeze Blaadjes breeder of fmaller hebben, en tevens grooter of kleiner zyn, worden zy meer of minder ge-eftimeerd. Men heeft 'er nu onlangs, wegens de rondte, en wegens de vierkante Hokjes, in welken de Oppervlakte door zekere Dwars-Ribbetjes is verdeeld, den naam van *Granaat-Appel* aan gegeven. Ik wil niet ontkennen, dat zy daar eenigermaate naar gelykt, en zal derhalve die benaaming aanflaan. De Kleur is van buiten groenagtig Afchgraauw, ziende fomtyds wat uit den geelen; van binnen hebben zy den Mond paarfchagtig. Zy vallen veel grooter (†).

Geribde Moffel. Fig. 3.

Dat 'er een menigte Verfcheidenheden van Moffelen zyn, is ons op de Vyftiende Plaat van dit Deel gebleeken. Onder dezelven komt ook een Soort van Magellaanfche Moffelen voor, die zeer groot valt, en ongemeen fierlyk gekleurd. Veelen krygen deeze fierlyke Kleur door het afflypen der Ribben, welken dit Exemplaar nog Natuurlyk heeft, zynde niettemin zeer fraay, donkerblaauw, uit den Violetten gekleurd. De Ribben worden in 't zelve van zekere Banden doorfneeden, die met den Rand evenwydig loopen, zynde waarfchynlyk de aangroeijingen of aanzoomingen van de Schaal. Zy is naar 't Scharnier toe wit of Paarlemoeragtig uit den geelen. In breedte en platheid overtreft zy de anderen zeer veel. Zie hier, wat in de befchryving van den Reistogt der Franfchen, naar de *Malouines* of Magellaanfche Eilanden, gezegd wordt (§).

„ Vier Soorten van Moffelen komen hier overvloedig voor; de gemeene, „ naamelyk, de *Magellaanfche*, en twee andere Soorten, die van beiden in „ Geftalte verfchillen. Onder de Magellaanfche of *Koninginnen der Moffelen*, „ heb ik 'er gezien, wier Schaal vyf of zes Duimen lang was en drie Duimen „ breed. De genen, die men afrukt van de met Ebbe droog loopende Klip- „ pen, zyn gemeenlyk gevuld met Paarlen, waar onder taamelyk fchoone „ voor-

(*) *Nat. Hift.* als vooren bl. 214.

(†) Dezelfde bladz. 291.

(§) *Journal Hiftorique* de Mr. PERNET. Berln 1769. Octavo. Tom. II. bl. 558.

„ voorkomen. Die men aan de Schulp vaſtzittende of in het Lighaam van „ de Moſſel zelf verſpreid aantreft, hebben eene Violetblaauwe Kleur, naar „ 't zwarte trekkende; zy zyn dikwils ongelyk en als Zaad van lange Raapen. „ De Paarlen, uit de groote Soort van Magellaanſche Moſſelen, zyn wit, maar „ zelden van bekwaame grootte en zuiver van Kleur. Ten anderen breeken „ zy ligt, als menze van de Schaal afneemt. Die men in 't Lighaam vindt, „ zyn eigentlyk niets dan Zaad. Zeer waarſchynlyk is 't, dat deeze Paarlen „ de uitwerking van een Ziekte van het Dier zyn; alzo men 'er zeldzaam vindt „ in Moſſelen, die altoos in 't Zeewater blyven. Het gebrek van Water, „ terwyl de Zon haare Straalen vinnig op deeze Moſſelen ſchiet, brengt 'er „ zonder twyfel eene ongeſteldheid en eene flaauwte in te weeg, welke een „ Verſtopping veroirzaakt, waar uit deeze Paarlen ontſtaan."

Wy hebben die Magellaanſche Moſſelen ook van dergelyke Grootte, maar, of dezelven van deeze Geribde in Soort verſchillende zyn, dan of zy door 't afſlypen der Ribben daar van gemaakt worden, kan ik niet verzekeren. Die Autheur merkt aan, dat 'er van deeze Magellaanſche groote en kleine zyn, Paarlemoerwit van Schaal, met paarſchagtige Banden, die de rondte volgen van de Schulp. „ De Huid, zegt hy, die deeze buitenſte Oppervlakte dekt, „ is vuilbruin, maar, dezelve weggenomen zynde, openbaart zig een ſchoon „ Hemelſchblaauw, ge-aderd met paarſchagtige Banden, die den loop der „ Streepen volgen, verdwynende in de Punt, welke heerlyk Paarlemoer is, „ en van waar zy zig als Straalen uitſpreiden." 't Is zeker dat men oneindige Verſcheidenheden, gelyk bladz. 14 gezegd is, in de Kleur van deeze ſchoone Moſſelen waarneemt.

Pappegaais-Bek. *Fig.* 4.

Een ander zonderling Doubletje, aldaar ook gevonden, en in 't Franſch *la Poule* genaamd, wordt thans *Pappegaais-Bek* geheten. De eene helft, naamelyk, is by 't Scharnier omgekromd, en maakt als een Bek, die doorboord is met een ronde Opening. De andere helft, daar wy hier, in *Fig.* 4, vlak tegen aanzien, is plat, en fluit in de eerſtgenoemde helft. De Schaal is zeer dun en ligt, bleekgeel van Kleur. LINNÆUS heeft deeze Soort *Anomia Terebratula* genoemd, en niemand twyfelt thans, of zy is het Origineel der zo bekende Terebratulieten, onder de Verſteende Zaaken.

Geſtreept Kapje. *Fig.* 5.

Het Kapje van *Fig.* 5. geeft een blyk, hoe de gedagte *Magellaanſche Patellen*, als gezegd is, niet alleen aan den Top, maar ook op de zyden gebronſt kunnen worden. De bruine Streepen, overblyfzels der Ribben, zyn hier aartig met witte geſchakeerd. Van de binnenzyde tegen den Dag gezien, is de Vertooning wonderlyk fraay.

2

3

4

1

Tessellata
Ricinula Morus
Trochus Pharaonius
Mitra Pauperan
Cancellaria cancellat

5

6

7

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. Val. Bischoff sc.

1 [illegible] [illegible]
2 [illegible] [illegible]
3 [illegible] [illegible]

P. IV.

XXVII.***

1

2

3

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit.

Andr. Hoffer sculps.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ex Museo Excell. Dn. M. Houttuijn Med. Doct. Amstelodam.

G. P. Trautner sculps.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Ex Museo Excell. Dn. M. Houttuijn Med. Doct.
Amstelodam.

Andr. Hoffer sculps.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

1

2

3

4

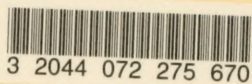

5

Ex Museo Excell. Dn. M. Houttuijn, Medicinæ Doctoris Amstelodam.

J. l'Admiral delineavit. Andr. Hoffer sculpsit.

3 2044 072 275 670

